

Afsender: Lemvig Kommune
Rådhusgade 2, 7620 Lemvig

Niels Bjerre
Lomborgvej 121
Lomborg
7620 Lemvig

2. oktober 2018

Teknik & Miljø
Rådhusgade 2
7620 Lemvig
Telefon: 9663 1200

Mail: teknik@lemvig.dk
J.nr.: 09.17.21P19-0006
S.nr.: 145878
B.nr.: 1296292

Ref.: SIBN
Dir.tlf.: 9663 1112

131, v. 12/9-2017

§16b-miljøtilladelse af husdyrbrug

CVR-nr. 20 39 35 48
P-nr. 1.004.282.173

Lomborgvej 122, 7620 Lemvig
matrikel 13a, Enlige Gårde, Lomborg

Kirkegård og Lomborg Kirke, 1964

Godkendelse af den 2. oktober 2018
Annoncedato den 4. oktober 2018

Indholdsfortegnelse

Datablad	3
Læsevejledning	4
1.1. Beskrivelse af projektet	6
1.2. Afgørelse	6
1.3. Begrundelse for afgørelsen	7
1.4. Vilkår	7
1.5. Offentlighed og høring	9
1.6. Klagevejledning	12
2. Generelle forhold	14
2.1. Meddelelsespligt	14
2.2. Frist for udnyttelse og kontinuitetsbrud	14
3. Anlægsbeskrivelse	16
3.1. Lokalisering	16
3.1.1. Landskabelige forhold	17
3.2. Dyrehold, staldanlæg og management	19
3.2.1. Produktionsareal	19
3.2.2. Opbevaring af fast gødning i markstak	20
3.2.3. Ammoniakemission – ny viden	21
3.2.4. Fravigelse af BAT-emissionsgrænseværdi	21
3.3. Gener	22
3.3.1. Lugt	22
3.3.2. Støj	24
3.3.3. Lys	25
3.3.4. Fluer og skadedyr	25
3.3.5. Støv	26
3.3.6. Transport	26
3.4. Forurening	27
3.4.1. Spildevand herunder regnvand	27
3.4.2. Husdyrgødning og foder	28
3.4.3. Affald	29
3.5. Ammoniakpåvirkning af natur	29
3.5.1. Beskyttet natur	29
3.5.2. Habitatvurdering	31
4. Bilag IV-arter	33
<i>Bilag</i>	39

Datablad

Ansøger	Lemvigegnens Landboforening Industrivej 53 7620 Lemvig hek@lemvig-landbo.dk for Niels Bjerre Lomborgvej 121 7620 Lemvig
Husdyrbrugets adresse	Lomborgvej 122 7620 Lemvig
Matrikelnummer	13a, Enlige Gårde, Lomborg
Virksomhedens art	Malkekvæg
Kontaktperson	Niels Bjerre Lomborgvej 121 7620 Lemvig Tlf.: 97 88 99 39 niels@skovgaard121.dk
CVR-nummer	20 39 35 48
CHR-nummer	56 090
P-nummer	1.004.282.173
Tilsynsmyndighed	Lemvig Kommune
Forside	Kirkegaard, 1964 Sylvest Jensen Luftfoto www.kb.dk/danmarksetfraluftten

Læsevejledning

Denne miljøtilladelse er opdelt i to hovedafsnit. Første del udgøres af selve tilladelsen med de vilkår, Lemvig Kommune stiller vedrørende indretning og drift af husdyrbruget.

Anden del er den miljøtekniske beskrivelse og vurdering. Her er husdyrbruget beskrevet nærmere, og der er redegjort for den påvirkning, husdyrbruget forventes at have på omgivelserne.

Sagen er behandlet efter LBK nr. nr. 1020 af 6. juli 2018 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., herefter også kaldet Husdyrbrugloven.

Miljøtilladelse med vilkår

1.1. Beskrivelse af projektet

Det søgte projekt indebærer, at staldanlægget på Lomborgvej 122, 7620 Lemvig tillades til hold af malkekvæg med opdræt på husdyrbrugets produktionsareal og at der etableres 60 m² kalvehytter.

Det samlede produktionsareal udgør herefter 2.147 m².

Ansøgningen er indsendt den 31. januar 2018 via det digitale ansøgningssystem på www.husdyrgodkendelse.dk, skemanummer 202 190.

1.2. Afgørelse

Lemvig Kommune tillader det søgte projekt.

Miljøtilladelsen er givet på vilkår, der har til hensigt at beskytte den omgivende natur og miljø, samt de omkringboende.

Tilladelsen meddeles jævnfør Husdyrbruglovens § 16b.

Lemvig Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening, herunder, at der anvendes den bedste tilgængelige teknik. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget ved at efterleve vilkår i tilladelsen kan drives uden væsentlige påvirkninger af miljøet.

Projektet må ikke realiseres uden forudgående dispensation for kirkefredningen for Lomborg Kirke.

Vær desuden opmærksom på at eventuelle godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning, for eksempel rørlednings-, nedsivnings-, udlednings-, nedrivnings- og byggetilladelse, ikke er indeholdt i denne godkendelse, men skal søges særskilt hos Lemvig Kommune.

På Lemvig Kommunes vegne den 2. oktober 2018.

Simon Bach Nielsen

Miljøingeniør

1.3. Begrundelse for afgørelsen

Der søges tilladelse til hold af malkekvæg med opdræt. Den eksisterende drift er en malkekvægsbesætning med opdræt og det ønskes at tage eksisterende kalvebokse til småkalve og tyrekalve ud af drift og etablere udendørs kalvehytter.

Afgørelsen indeholder vilkår som fastholder det søgte produktionsareal, virkemidler til ammoniakreduktion og den søgte dyretype.

Der stilles egenkontrolvilkår for etablering af markstakke til husdyrgødning. Afgørelsen indeholder desuden støjvilkår, så eventuelle væsentlige støjgener kan håndhæves.

Det søgte projekt overholder alle afskæringskriterier og beskyttelsesniveauer i Husdyrbrugloven og det fastsatte BAT-niveau for ammoniak. Den tilladte drift vurderes derfor ikke at medføre væsentlige gener for omboende eller i sig selv at udgøre risiko for tilstandsændringer i omkringliggende natur.

Der er søgt dispensation for kirkefredningen omkring Lomborg Kirke. Denne ansøgning er på tidspunktet for miljøtilladelsen under behandling i Fredningsnævnet. Ibrugtagningen af denne miljøtilladelse forudsætter, at der forinden er meddelt dispensation for kirkefredningen.

Projektet kan herefter realiseres uden at det efter Lemvig Kommunes vurdering vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

1.4. Vilkår

Udover de nedenstående vilkår er husdyrbruget ved ibrugtagningen af denne tilladelse forpligtet til at overholde generelle regler i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, se afsnit 3.2.1.

Miljøtilladelsen meddeles på nedenstående vilkår:

1. Produktionsareal

Det samlede produktionsareal på husdyrbruget må maksimalt udgøre et samlet produktionsareal på 2.147 m², fordelt på

265 m² dybstrøelse (alle kvægtyper)

245 m² fast drænet gulv med skraber og ajleafløb (malkekøer, kvier og stude)

487 m² sengestald med fast gulv (malkekøer, kvier og stude)

1.150 m² sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal) (malkekøer, kvier og stude)

2. Kalvehytter

Den projekterede ungdyrstald skal placeres som vist i situationsplan i bilag 2.

Kalvehytterne skal indrettes til dybstrøelse med afløb til gyllesystem.

3. Gødningscontainer

Gødningscontaineren skal placeres som vist i bilag 2.

4. Opbevaring af fast husdyrgødning

Fast husdyrgødning skal fortrinsvis opbevares i husdyrbrugets gødningscontainer. Opbevaring af komposteret fast husdyrgødning i markstak må kun finde sted, når opbevaringskapaciteten i gødningscontaineren er fuldt udnyttet.

5. Egenkontrol med markstakke

Der skal tages fotos af nyetablerede markstakke med komposteret husdyrgødning på ejendommen inden de overdækkes, og umiddelbart efter overdækning.

Senest en uge efter, at etablering af en markstak er påbegyndt, skal fotos indsendes til Lemvig Kommune på teknik@lemvig.dk, tekst til emnefelt: *Markstak – Lomborgvej 122*

6. Støj

Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer se tabel herunder.

Dag	Periode	Referencetidsrum	Værdi
Mandag- fredag	kl. 07.00-18.00	8 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 07.00-14.00	7 timer	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14.00-18.00	4 timer	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07.00-18.00	8 timer	45 dB(A)
Alle dage (aften)	kl. 18.00-22.00	1 time	45 dB(A)
Alle dage (nat)	kl. 22.00-07.00	½ time	40 dB(A)

For dag-, aften og natperioden skal grænseværdierne overholdes inden for det mest støjbelastede tidsrum på henholdsvis 8 timer (lørdag 7 og 4), 1 time og ½ time.

Maksimalværdier af støjniveauet må om natten ikke overstige ovennævnte kravværdier med mere end 15 dB(A).

Hvis tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedr. støj fra husdyrbruget er velbegrundede, skal husdyrbruget igennem en akkrediteret virksomhed for egen regning eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt. Med mindre der er tale om overskridelser af grænserne, kan målingerne højst kræves udført én gang årligt og skal foretages i overensstemmelse med miljøstyrelsens gældende vejledning.

7. Rengøring og staldhygiejne

Lugtbidraget fra staldene skal sikres begrænset ved opretholdelse af god staldhygiejne samt rengøring af samtlige staldafsnit for foder- og gødningsrester.

8. Flue- og skadedyrsbekæmpelse

Der skal udføres flue- og skadedyrsbekæmpelse på husdyrbruget i overensstemmelse med retningslinjerne fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Retningslinjerne er vedlagt i bilag 7.

9. Forebyggelse af forurening via overfladeafløb

Det skal sikres, at der ikke er risiko for forurening af jord og vandmiljø via overfladeafløb til nedsivning og dræn på ejendommen.

Foder, gødning, husdyr, olie, kemikalier og forurenende stoffer i øvrigt må derfor ikke oplagres, anvendes eller transporteres i nærheden af overfladeafløb, som leder til nedsivning eller dræn.

Overfladeafløb må ikke anvendes til bortskaffelse af nogen former for vaskevand, restvand eller lignende.

1.5. Offentlighed og høring

Høring af ansøger og interessenter

Kommunens forslag til miljøtilladelse har været sendt i høring hos ansøger og ansøgers rådgiver.

Herefter er naboer, interesseorganisationer og eventuelt andre berørte orienteret om forslaget ved 2 ugers høring. Følgende er hørt:

- Naboer i konsekvensradius (315 m)
- Armosevej 100, 7620 Lemvig
- Armosevej 88, 7620 Lemvig

- Glarbjergvej 1, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 10, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 12, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 14, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 16, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 18, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 3, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 4, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 5, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 6, 7620 Lemvig
- Glarbjergvej 8, 7620 Lemvig
- Kløvermarken 1, 7620 Lemvig
- Kløvermarken 2, 7620 Lemvig
- Kløvermarken 3, 7620 Lemvig
- Kløvermarken 4, 7620 Lemvig
- Kløvermarken 5, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Stræde 1, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Stræde 2, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Stræde 3, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Stræde 4, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Vej 15, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Vej 15 01 2, 7620 Lemvig
- Lars Eriksens Vej 15 st 1, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 101, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 103, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 105, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 107, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 108, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 109, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 111, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 113, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 115, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 116, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 117, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 120, 7620 Lemvig

- Lomborgvej 121, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 122, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 125, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 140, 7620 Lemvig
- Lomborgvej 97, 7620 Lemvig

- Danmarks Naturfredningsforening,
jens.johan.brogaard@altiboxmail.dk og
dnlemvig-sager@dn.dk
- Det Økologiske Råd, husdyr@ecocouncil.dk
- Holstebro Museum,
mette.klingenberg@holstebro-museum.dk

Lemvig Kommune har modtaget et enkelt nabohøringssvar fra en omboende, som bekræftede at have modtaget forslaget til afgørelse. Pågældende havde intet at bemærke til det søgte projekt.

Offentliggørelse

Miljøtilladelsen offentliggøres på Lemvig Kommunes hjemmeside, www.lemvig.dk den 4. oktober 2018 og ved annoncering i Lokalavisen i Lemvig. Følgende er orienteret om afgørelsen:

- Lomborgvej 121, 7620 Lemvig
- Lemvigegnens Landboforening, hek@lemvig-landbo.dk
- Styrelsen for Patientsikkerhed, Tilsyn og Rådgivning Nord, Falstersvej 10, 8940 Randers SV, senord@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dnlemvig-sager@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité v/Jens Johan Brogaard, Torsvej 111, 7620 Lemvig, jens.johan.brogaard@altiboxmail.dk
- Dansk Ornitologisk Forening – Vestjylland, lemvig@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk
- Friluftsrådet LimfjordSyd, limfjordsyd@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, fr@friluftsradet.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd Reventlowsgade 14, 1651 København V, ae@ae.dk

- Danmarks Sportsfiskerforbund, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Fritidsfiskerforbund, Arne Rusbjerg, Engvej 42 7490 Aulum, teamstr@gmail.com
- Aktive Fritidsfiskere i Danmark v. Leif Søndergård, Søvej 6, 7860 Spøttrup, afid@aktivefritidsfiskere.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17,3, Postboks 2188, 1017 København K, fbr@fbr.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, husdyr@ecocouncil.dk

1.6. Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af klageberettigede efter Husdyrbruglovens §§ 84-87, herunder husdyrbrugets ejer og enhver, der har en individuel interesse i sagens udfald.

Klagefristen udløber den 1. november 2018.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privat betale et gebyr på kr. 900 og som organisation, forening eller virksomhed kr. 1.800. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis afgørelsen påklages får ansøger besked. Klage over en tilladelse efter § 16b har ikke opsættende virkning med mindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet jf. § 81 i Husdyrbrugloven. Det betyder, at hvis eventuelt byggeri påbegyndes og en sag påklages kan Miljø- og Fødevarerklagenævnet sætte byggeriet i stå eller kræve nedrivning for ansøgers regning.

Denne afgørelse kan indbringes for domstolene indtil 6 måneder efter den dato, hvor afgørelsen bliver meddelt, jævnfør Husdyrbruglovens § 90.

2. Generelle forhold

2.1. Meddelelsespligt

Inden enhver ændring, etablering eller udvidelse af produktionsareal, dyreart eller dyretype og inden etablering af fast placerede husdyranlæg, gødningsopbevaringsanlæg, m. v., skal der indgives forhåndsansøgning til Lemvig Kommune, jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 70.

Ændringer og udvidelser af husdyrbruget, som kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet må ikke foretages uden forudgående godkendelse af Lemvig Kommune.

2.2. Frist for udnyttelse og kontinuitetsbrud

Der søges tilladelse til at overgå til den nye husdyrregulering, "stipladsmodellen" og til at etablere 60 m² kalvehytter.

Afgørelsen anses for at være taget i brug når den er meddelt, hvorefter husdyrbruget reguleres efter stipladsmodellen.

Tilladelsen skal være udnyttet senest 6 år efter at den er meddelt.

Det betyder, at kalvehytterne skal være etableret inden for 6 år efter at denne afgørelse er meddelt.

Hvis tilladelsen ikke udnyttes i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del, der ikke har været udnyttet (kontinuitetsbrud). Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt.

Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 pct. af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Miljøteknisk beskrivelse

---

3. Anlægsbeskrivelse

3.1. Lokalisering

Staldanlæggets placering i forhold til afstandskrav i Husdyrbrugslovens §§ 6 og 8 fremgår af tabel 1.

Afstandskravene er først gældende ved nyetableringer, og derfor kun relevant for de projekterede kalvehytter.

Afstande er derfor opmålt fra nærmeste hjørne af det projekterede areal med kalvehytter.

Tabel 1: Generelle afstandskrav

Afstand til	Opmålt afstand	Afstandskrav i Husdyrloven
Nærmeste byzone eller sommerhusområde (Ramme)	2,4 km	50 m
Nærmeste lokalplanlagte områder i landzone til boligformål, offentlige formål, m.v.	>2 km	50 m
Nærmeste nabobeboelse (Glarbjergvej 8)	110 m	50 m
Vandforsyningsanlæg (ikke almen) (DGU 53.214)	25 m	25 m
Vandforsyningsanlæg (almen) (Bonnet Vandværk)	1,8 km	50 m
Vandløb, dræn og søer (Vandhul mod sydvest)	310 m	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej (Lomborg Vej)	65 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed (ukendt)	>200 m	25 m
Beboelse	92 m	15 m
Naboskel	30 m	30 m

Der er cirka 4,4 km til nærmeste ammoniakfølsomme naturområde omfattet af Husdyrgodkendelseslovens § 7.

Lemvig Kommune konstaterer, at projektet overholder de generelle afstandskrav i Husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 7 og 8.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at nybyggeri skal dimensioneres og lokaliseres som ansøgt, så det sikres, at husdyrbruglovens afstandskrav overholdes.

Provst Exner-fredning

Lomborg Kirkes nærmeste omgivelser blev i 1951 fredet ved Provst Exner-fredning.

Provst Exner-fredninger sikrer, at der ikke bebygges og beplan-tes i kirkens nære omgivelser, så der bevares et frit ind- og ud-syn til kirken.

Kirkegård er omfattet af fredningen, se kort i bilag 4.

Ansøger har derfor søgt dispensation fra Fredningsnævnet til at etablere gødningscontainer og kalvehytter.

3.1.1. Landskabelige forhold

Landskab og geologi

Kirkegård ligger i grænsefladen mellem landskabskarakterom-råderne Bækmarksbro Hedeslette og Bonnet Morænelandskab.

Husdyrbruget er den nordvestligste ejendom i landsbyen Lom-borg. Lomborg Kirke ligger umiddelbart nord for husdyrbruget, heraf gårdens navn, "Kirkegård".

Mod nord hæver morænelandskabet sig, stærkt karakteriseret ved det bølgende, bakkede landskab med et utal af større og mindre dødshuller.

Slettelandskabet åbner sig syd for Lomborg og præges af inten-sivt dyrkede marker og spredte bevoksninger, ofte i tilknytning til de spredte mindre bebyggelser i området.

Skalaen syd og vest for Lomborg opleves i mellemstor skala. Morænelandskabet mod nord og nordvest bryder i højere grad synsfeltet og skalaen opleves her mindre. I landsbyen Lomborg er udsynet til landskabet mod nord og syd helt afskærmet.

Fåremølle Ås to udspring mødes syd for Lomborg og skaber et særligt dynamisk landskabstræk med en tydelig fortælling om smeltevandsslettens tilblivelse og omfang. Dette område er der- for af særlig geologisk og landskabelig værdi.

Se udpegning af landskabsområder, mv. i bilag 5.

Projektets indvirkning på de landskabelige værdier

Den nuværende bygningsmasse på Kirkegård udgør cirka 4.000 m² staldbygninger, maskinhus, lader, beboelse, mv. og cirka 1.700 m² plansilo.

Kalvehytterne udgør cirka 60 m² og gødningscontaineren cirka 17 m². Bygningsmassen udvides kun marginalt. Kalvehytterne og containeren placeres i tilknytning til den eksisterende byg-ningsmasse.

Indsigten til Lomborg Kirke er afskærmet af foranliggende plan-siloer og gyllebeholdere, og gødningscontaineren og kalvehyt-terne vurderes ikke at udgøre en væsentlig ændring af indsigts-forholdene til Lomborg Kirke. Gødningscontaineren og kalvehyt-

terne vurderes ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af det omkringliggende landskab i øvrigt.

Kalvehytterne og gødningscontaineren vurderes at være erhvervsmæssigt nødvendig for ejendommens drift.

Fortidsminder, kulturhistorie og beskyttelseslinjer

Lomborg Kirke ligger umiddelbart nord for staldanlægget og husdyrbruget ligger som tidligere omtalt inden for kirkefredningen omkring kirken.

Kirkegård ligger på Oldtidsvejen:

Oldtidsvejen ses som en langstrakt højrække. Forløbet af høje danner en korridor fra Vesterhavet til øst for Viborg og strækker sig således over næsten 110 km. Højrækken dannes i dag af omtrent 560 fredede gravhøje og hen mod 1300 overpløjede høje. Hovedparten af højene er bygget i ældre bronzealder (1700-1100 f. Kr.). Oldtidsvejen ses som en markant korridor igennem Lemvig, Struer og Holstebro Kommuner, hvor den strækker sig over omtrent 65 km [kilde:

<https://www.geoparkvestjylland.dk/danmark/n1-oldtidsvejen/>

Projektet vurderes ikke at påvirke oplevelsen af Oldtidsvejen og de mange oldtidshøje i området, da der er tale om mindre, accessoriske anlæg, som opføres i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse.

Forholdet om dispensation for Lomborg Kirkes kirkefredning behandles særskilt af Fredningsnævnet.

Det projekterede byggeri ligger udenfor kystnærhedszonen, strand- og klitbeskyttelseslinjer, skovbyggelinjer, å- og søbeskyttelseslinjer og er ikke i konflikt med udpegninger eller retningslinjer i kommuneplanen i øvrigt.

Yderligere information i forhold til Museumsloven og byggeprojekter kan findes via

<http://www.holstebro-museum.dk/arbejdsomraader/landarkaeologi/skal-du-grave.aspx>

Det anbefales altid at kontakte Holstebro Museum forud for opstart af byggeprojekter.

Samlet vurdering

Det søgte projekt om at udvide med en gødningscontainer og kalvehytter. Den bygningsmæssige udvidelse er marginal og vurderes ikke at have et omfang, som vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabets geologiske fortælling.

Det projekterede byggeri afskærer ikke for indsigtskiler til særlige landskabsstrukturer, landskabselementer eller oldtidshøje.

Påvirkningen af indsigten af Lomborg Kirke vurderes ikke at blive væsentlig påvirket. Fredningsnævnet behandler særskilt, om der kan dispenseres for den gældende kirkefredning.

Lemvig Kommune stiller vilkår om, at udvidelsen sker i overensstemmelse med det søgte. Herved forstås, at container og kalvehytter skal lokaliseres, dimensioneres og udformes som ansøgt.

Samlet set vurderes projektet herefter ikke i væsentlig grad at forstyrre landskabet eller de kulturhistoriske interesser i området.

3.2. Dyrehold, staldanlæg og management

Ansøger har beskrevet husdyrbruget og det søgte projekt i en miljøteknisk beskrivelse og kortbilag, som er vedlagt denne afgørelse som bilag 1, 2 og 3.

3.2.1. Produktionsareal

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens Bilag 1 C definerer et produktionsareal:

Produktionsareal [...] omfatter alene det areal, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for gødningsafsætning, dvs. areal, hvor dyrene kan stå, gå, ligge m.v., i fast placerede husdyranlæg, herunder stalde og andre bygninger, indretninger m.v. med fast bund eller lign.

Servicerum, gangarealer m.v., og stadskillelser, arealer med nakkebomme, foderautomater, krybber, foderborde m.v., hvor dyrene ikke kan opholde sig og/eller ikke har mulighed for gødningsafsætning, medregnes således ikke.

Det samlede produktionsareal er i den digitale ansøgning, skema 202 190, oplyst til 2.147 m².

Bekendtgørelse nr. 916 af 23. juni 2017, § 38 indebærer et generelt krav om effektiv rengøring af ikke-produktionsarealer:

Husdyrbrug skal på et areal, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, foretage effektiv rengøring efter endt ophold

1) senest 4 timer efter, at dyrene har forladt arealet, hvis dyrene har adgang på arealet dagligt, og

2) senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet, hvis dyrene ikke dagligt har adgang på arealet.

3.2.2. Opbevaring af fast gødning i markstak

Lemvig Kommune vurderer generelt, at det er bedste tilgængelige teknik at opbevare fast husdyrgødning på møddingsplads inden udbringning, og at det generelt bør tilstræbes at undgå og minimere brugen af markstakke.

Fast gødning opbevares i gødningscontainer, som kompost i markstak eller udbringes direkte i gødningssæsonen.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 13 stiller generelt krav om, at en gødningscontainer skal være lukket. Der er desuden krav om, at gødningscontaineren placeres på et befæstet areal, uigennemtrængeligt for fugt og med afløb til en opsamlingsbeholder.

Det er tilladt at etablere markstakke med husdyrgødningsbaseret kompost på de betingelser, som følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 15. For at sikre, at eventuelle markstakke etableres på tilfredsstillende vis, stiller Lemvig Kommune vilkår om egenkontrol med markstak. Vilkåret er kun relevant i det tilfælde, at der etableres markstak.

Det er blandt andet et generelt krav, at der føres årlig optegnelse over oplaget, herunder oplysninger om oplagringsperiode og oplagets placering. Optegnelserne skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med kontrol.

Lemvig Kommune vurderer, at en del af dette krav kan opfyldes ved som egenkontrol at tage fotos af nyetablerede markstakke før og efter, at de overdækkes og indsende disse fotos til Lemvig Kommune.

Fotos før overdækningen kan vise, om den faste gødning er homogen og kompostlignende. Fotos efter overdækningen kan vise, at overdækningen er tætsluttende og sikrer mod indsivende regnvand.

Denne procedure betragtes som en specifik udmøntning af den generelle regel og derved en skærpelse. Proceduren formuleres derfor som et vilkår. Ved at orientere kommunen allerede i forbindelse med etableringen af markstakken, har tilsynsmyndigheden mulighed for at vurdere, om en markstak opfylder § 15. Unødige miljøpåvirkninger undgås, og proceduren vurderes i øvrigt ikke at være tids- eller omkostningskrævende ud over de ressourcer, der alligevel skal afsættes til at opfylde det generelle krav om optegnelse af markstakke.

Det bemærkes, at fotos skal suppleres med oplysninger om oplagringsperiode og oplagets placering (fx på luftfoto eller ved GPS-koordinater), for at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens § 15.

Ved at opfylde vilkår om egenkontrol med markstakke, samt husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser, vurderes opbevaring af fast gødning på ejendommen at leve op til BAT.

3.2.3. Ammoniakemission – ny viden

DCA rapport nr. 110 om ammoniakemission fra sengestalde til kvæg, udgivet af Aarhus Universitet i december 2017 præsenterer nye testresultater for ammoniakemissionen fra kvægstalde.

Det fremgår af Miljøstyrelsens nyhed 19. december 2017:

Ifølge rapporten viser testen, at staldtypen "fast drænet gulv med skraber og ajlefløb" har en højere ammoniakfordampning end hidtil antaget, mens staldtypen "spaltegulv, kanal med bagskyl eller ringkanal" har en lidt lavere ammoniakfordampning end hidtil antaget. Testen viser samtidig, at spalteskraberen ikke har en målbar effekt på ammoniakfordampningen.

Den ny viden betyder, at miljøeffekten af spalteskraberen skal revurderes og at emissionsfaktorerne for kvægstalde i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal opdateres i en kommende bekendtgørelsesændring hurtigst muligt. Miljøstyrelsen vil snarest informere yderligere på hjemmesiden i takt med at konsekvenser af den ny viden afdækkes.

Konsekvensen af, at spalteskrabere ikke er påvist at have en ammoniakreducerende effekt er, at der ikke stilles vilkår om brug af spalteskrabere og at anvendelse af spalteskrabere ikke betragtes som BAT.

Miljøstyrelsen har ændret emissionsværdierne for relevante kvægstalde i en ny husdyrgodkendelsesbekendtgørelse som følge af den nye viden i DCA-rapporten.

Ansøgninger som er indsendt inden den nye bekendtgørelse trådte i kraft, skal fortsat behandles efter den tidligere bekendtgørelse og med de tidligere emissionsværdier. Effekten af eventuelle spalteskrabere skal dog udelades.

Lemvig Kommune har derfor oprettet en scenarieberegning af den indsendte ansøgning (skema 206 362), hvor effekten af spalteskrabere er udeladt. Det medfører en samlet ammoniakemission fra husdyrbruget på 2.945 kg N/år.

I praksis forventes det, at spalteskrabere fortsat vil blive anvendt af hensyn til kvægets klovsundhed.

3.2.4. Fravigelse af BAT-emissionsgrænseværdi

I særlige tilfælde kan den fastsatte BAT-emissionsgrænseværdi fraviges, jævnfør Husdyrlovbekendtgørelsens § 24, stk. 5.

Den nye viden om emissionen fra kvægstalde udgør efter Lemvig Kommunes vurdering et fyldestgørende grundlag til at fravige BAT-emissionsgrænseværdien for det søgte projekt.

Ammoniakemissionen fra staldanlægget i det søgte projekt uden effekt af spalteskrabere er af Lemvig Kommune beregnet til 2.945 kg N/år.

BAT-kravet i skema 202 190 er fastsat til 2.554 kg N/år.

Beregningen anvender de i den på ansøgningstidspunktet gældende bekendtgørelses fastsatte emissionsværdier for de valgte staldsystemer.

Der er søgt tilladelse til 265 m² dybstrøelse, 245 m² fast drænet gulv med skraber og ajleafløb, 487 m² sengestald med fast gulv og 1.150 m² sengestald med spalter.

Hertil kommer 456 m² overfladeareal på gyllebeholdere og 17 m² overflade på gødningscontainer med en samlet emission på 189 kg N/år.

Lemvig Kommune vurderer, at der ikke er renere teknologier til rådighed for husdyrbruget, som opfylder proportionalitetsprincippet. Lemvig Kommune lægger her vægt på, at der er tale om et eksisterende staldanlæg i drift.

Erfaringsmæssigt er omkostningerne ved overdækning af gyllebeholdere højere end 100 kr./kg reduceret N. Teknologier som gylleforsuring og ændring af staldgulvet vurderes også at være så omkostningstunge, at de ikke opfylder proportionalitetsprincippet.

BAT-emissionsgrænseværdien fraviges jævnfør § 24, stk. 5 og BAT-niveauet vurderes at være overholdt ved en emission på **2.945 kg N/år**.

3.3. Gener

3.3.1. Lugt

Der er forskellige beskyttelsesniveauer for lugt, afhængig af områdetypen.

Det ønskes grundlæggende at friholde byzoner for lugtgener, det medfører et afstandskrav, som skal sikre, at staldlugt kun undtagelsesvist opleves i byzonen.

Landzonen betragtes som landbrugets erhvervsområde, og derfor er lugtbeskyttelsesniveauet for samlede bebyggelser og enkelt beboelser mindre restriktivt og tillader, at der i perioder kan opleves mærkbar lugt fra staldanlæg. Der er dog skærpede

afstandskrav til samlede bebyggelser, som ofte kan være landsbysamfund med institutioner og større boligområder.

Afstandskrav og de faktiske afstande i tabellen herunder er beregnet fra staldanlæggets beregningsmæssige lugtcentrum til nærmeste hushjørne ved enkeltbeboelser og samlede bebyggelser, og til nærmeste udpegede byzone.

Lugtemissionsberegningen er baseret på lugtmissionstal, som forudsætter at der er gode staldhygiejniske forhold, herunder at der udføres jævnlig og effektiv rengøring af alle staldafsnit.

Lugtgenæafstandene til byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse og enkelt bolig er beregnet i den digitale ansøgning, skema 202 190.

Der beregnes afstandskrav efter to forskellige modeller: FMK og NY. Afstandskravet skal opfyldes ved begge beregningsmodeller. I tabellen herunder er kun det mest skærpente afstandskrav angivet.

FMK-modellen tager ikke højde for beboelsers beliggenhed i forhold til vindretninger eller påvirkninger fra andre omkringliggende husdyrbrug. NY-modellen korrigerer for dette.

Resultaterne herunder viser derfor den samme genæafstand for de to nærmeste enkelt beboelser, da den mest skærpente model her er FMK-modellen, hvor der ikke korrigeres for vindretninger.

Når de to samme beboelser indgår i en samlet bebyggelse, er det imidlertid NY-modellen, som er mest skærpente. I NY-modellen inddrages det, at nordlige vindretninger ikke er hyppigt forekommende. Afstandskravet til Glarbjergvej 4 syd for husdyrbruget er derfor korrigeret i forhold til afstandskravet til Lomborgvej 116, som ligger øst for husdyrbruget.

Områdetype	Afstandskrav	Faktisk afstand
Enkelt beboelse		
Lomborgvej 116	81,6 meter (FMK)	89,4 meter
Glarbjergvej 4	81,6 meter (FMK)	85,2 meter
Enkelt beboelse i samlet bebyggelse		
Lomborgvej 116	170,7 meter (NY)	89,4 meter
Glarbjergvej 4	153,6 meter (NY)	85,2 meter
Byzone		
Ramme By	258 meter (FMK)	2.474 meter

Beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt til enkelt beboelse og byzone.

Afstandskravet til samlet bebyggelse er ikke overholdt.

Lemvig Kommune kan vælge at fravige afstandskravet til samlet bebyggelse, da forudsætningerne for at fravige lugtgeneniveauet jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33 er opfyldt: Lugtgeneafstanden er uændret fra nudrift til ansøgt drift og den faktiske afstand til de nærmeste beboelser i samlet bebyggelse er større end 50 % af afstandskravet.

Lugtgenekriteriet kan ikke overholdes til 11 nabobeboelser i samlet bebyggelse. Nabobeboelserne er markeret i bilag 6.

Husdyrbruget ligger i en nordlig retning for 3-4 af nabobeboelserne. Nordlige vindretninger er ikke så fremherskende, og disse naboer vil derfor ikke ofte opleve lugt. De øvrige 6-7 nabobeboelser ligger i en mere østlig retning i forhold til husdyrbruget og her vil den mere fremherskende vestenvind medføre mere hyppige oplevelser af lugt fra husdyrbruget.

Lomborg er udpeget som landsbycenter i kommuneplanen. De berørte beboelser ligger alle i områder, som i kommuneplanen er udpeget som enten boligområde (7), blandet bolig og erhverv (3) eller rekreativt område (1). Beboere i områder som i kommuneplanen er udpeget til beboelse skal sikres mod væsentlige gener fra landbrugsdrift.

Lemvig Kommune har ikke tidligere modtaget eller behandlet klager om lugtgener fra husdyrbruget.

Ansøger har redegjort, at lugt fra husdyrbruget begrænses ved at opretholde god staldhygiejne og ved at rengøre alle staldafsnit for foder- og gødningsrester.

Lemvig Kommune vurderer, at de søgte ændringer (kalvehytter og gødningscontainer) og den daglige drift ikke i sig selv vil opleves som væsentlige for omkringboende.

Tilladelsen indeholder vilkår om overdækning af gødningscontainer og om en fortsat god staldhygiejne og rengøring af staldafsnit, for herved at sikre mod unødige lugtgener.

Lemvig Kommune er opmærksom på, at lugtkravet ikke overholdes til et større antal beboelser, men med særlig vægt på, at der ikke tidligere er konstateret særlige lugtgener og at der er tale om en mindre tilpasning af den eksisterende drift, som i sig selv ikke vurderes at være mærkbar, vurderes det at der er grundlag for at fravige lugtbeskyttelsesniveauet.

3.3.2. Støj

De primære støjkloder er transporter til og fra husdyrbruget, interne transporter og motoriseret arbejde ved fodring og malkning.

De nærmeste nabobeboelser ligger cirka 50 meter fra de nærmeste driftsbygninger på husdyrbruget.

Under idealforhold reduceres støjniveauet til en fjerdedel, når afstanden til kilden fordobles.

Ved idealforhold vil lydniveauet i en afstand af cirka 50 meter fra kilden være reduceret med cirka 45 dB(A).

For at overholde et krav om maksimalt 40 dB(A) i nattetimer (som gennemsnit i løbet af en halv time), bør støjklager på anlægget således ikke overstige 85 dB(A), under forudsætning af, at der er ideelle forhold. I praksis vil bygninger og læhegn dog dæmpe lydens spredning.

Maskiner og udstyr som minilæssere, vakuumpumper og højtryksrensere har støjbidrag på 90 – 105 dB(A) og altså væsentligt højere end 85 dB(A).

Den korte afstand til naboejendomme indebærer risiko for, at støjgrænserne i vilkår om støj kan overskrides særligt i nattetimerne, hvis der ikke udvises hensynsfuld adfærd i tidsrummet kl 22:00 – 07:00.

Brugen af støjende maskiner og udstyr bør derfor i det omfang at det er muligt afgrænses til dagtimerne. Samtidig bør der generelt udvises hensynsfuld adfærd med særligt fokus på at begrænse støj fra husdyrbrugets aktiviteter.

Støjvilkår omfatter aktiviteter på husdyrbruget, men ikke transporter uden for selve ejendommen. Færdsel på Lomborgvej kan altså ikke reguleres i denne godkendelse.

Ved berettigede støjklager kan Lemvig Kommune efter en nærmere vurdering påbyde husdyrbruget at udføre akkrediterede støjmålinger og om nødvendigt påbyde støjdæpende tiltag, eksempelvis i form af lydisolering af bygninger, støjvolde eller anden placering af støjklager.

Det bemærkes, at støjvilkåret skal overholdes hos alle omkringboende også ved andre landbrugsejendomme. Støjvilkåret skal overholdes både i beboelser og på udendørs opholdsarealer.

3.3.3. Lys

Der etableres ikke nye udendørs lyskilder ved det søgte projekt. De eksisterende lyskilder på husdyrbruget vurderes ikke at udgøre en væsentlig gene for omboende.

3.3.4. Fluer og skadedyr

Husdyrbrug bør generelt bekæmpe fluer og skadedyr jævnfør retningslinjerne fra Skadedyrlaboratoriet, nu Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Retningslinjerne ses i bilag 7 og på <http://www.dpil.dk/dpil2005/pdf/Retningslinier-for-fluebekæmpelse.pdf>

Malkekvægbesætninger kan erfaringsmæssigt give anledning til fluer, særligt fra dybstrøelsesstalde og stalde med småkalve.

Det er derfor vigtigt at have særlig fokus på en effektiv bekæmpelse af fluer for at forebygge fluegener.

Husdyrgødnings- og foderoplag på husdyrbrug kan skabe tilhold af skadedyr (mus, rotter, mv.).

Husdyrbrugets beliggenhed i udkanten af Lomborg indebærer, at der er en særlig risiko for, at husdyrbruget kan medføre væsentlige gener i nærområdet, hvis der ikke udvises en forebyggende og effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse.

Lemvig Kommune stiller derfor vilkår om, at husdyrbruget skal udføre flue- og skadedyrsbekæmpelse jævnfør retningslinjerne fra Skadedyrlaboratoriet.

3.3.5. Støv

Det søgte projekt indebærer ikke nye aktiviteter som kan give flere støvgener.

Der vurderes ikke at opstå væsentlige støvgener ved den søgte drift.

3.3.6. Transport

Det er god landmandspraksis, at transport til og fra bedriften sker ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges så omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Antal og type af transportere til og fra husdyrbruget ændres ikke i væsentlig grad som følge af det søgte projekt.

De eksisterende til- og frakørselsforhold vurderes at være tilstrækkelige for husdyrbruget.

3.4. Forurening

3.4.1. Spildevand herunder regnvand

Tagvand fra de projekterede kalvehytter afledes til gyllesystemet.

Tagvand fra øvrige bygninger afledes til dræn, afvandingsgrøft og videre til Glarbjerg Bæk, Fåre Mølleå og Nissum Fjord.

Habitatvurdering af udledning af tag- og overfladevand til Habitatområde 58, Nissum Fjord

Tagfladen på bygningsmassen, som afvander til Fåre Mølleå udgør i alt cirka 4.000 m². Ammoniakdepositionen på tagflader er estimeret ved brug af ammoniakberegningværktøjet i husdyrgodkendelse.dk til cirka 220 kg N/ha/år, altså en samlet deposition på cirka 88 kg N/år. Det antages, at al deponeret ammoniak udledes til Fåre Mølleå.

I henhold til § 7, stk. 7 i Bekendtgørelse nr. 188 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter af 26. februar 2016, er husdyrgodkendelser omfattet af en forudgående vurdering af, hvorvidt afledningen af tagvand fra stalden kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt (EF-habitat områder, EF-fuglebeskyttelsesområder samt Ramsarområder). Dette indbefatter en vurdering af projektets potentielle indflydelse på udpegningsgrundlaget (naturtyper samt arter) for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Ejendommen ligger ca. 8,2 km fra Natura 2000 området Nissum Fjord, nr. 65. Området består af fuglebeskyttelsesområde, Ramsar og habitatområde. Det er udpeget på baggrund af en lang række yngle- og trækfugle, arterne hav-, bæk- og flodlampret, stavsild, laks, odder og vandranke og en række forskellige naturtyper. Området påvirkes negativt af tilførsel af næringsstoffer fra oplandet.

Udledning af tag- og overfladevand: med hjælp fra beregningssystemet bag husdyrgodkendelse.dk er den samlede deposition fra hele staldsystemet beregnet/skønnet til at ligge på ca. 88 kg N/år. Vandet ledes via dræn til afvandingsgrøft, Glarbjerg Bæk, Fåre Mølleå og videre til Nissum Fjords nordøstlige ende.

I forhold til det store opland (næsten 6000 ha), der afvander til Fåremølle Å med 11-14 kg N/ha/år for dyrkede jorde og 2-3 kg N/ha/år og naturarealer, vil udvaskning fra tagfladen ikke i sig selv have nogen indvirkning på Natura 2000 området eller udpegningsgrundlaget herfor.

Det vurderes, at aktiviteterne forbundet med udledning af tagvandet ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteom-

råder for dyrearter på bilag IV eller ødelægge plantearter optaget på samme bilag.

Der vurderes, at udledningen til Fåre Mølleå ikke vil påvirke dyrelivet, da tagvandet opblandes med det øvrige vand i vandløbssystemet og at arterne på udpegningsgrundlaget ikke vil blive påvirket, da de ikke forekommer i vandløbene eller opblandingen inden Nissum Fjord er så stor, at kvælstoffet fra tagfladerne ingen betydning får i deres habitat.

Vurdering og vilkår

Lemvig Kommune vurderer, at håndtering af regnvand og spildevand er tilfredsstillende ved overholdelse af de generelle regler for udledning af overfladevand, spildevandshåndtering, herunder også husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om opsamling, opbevaring og håndtering af vaskevand, restvand, m.v.

For at forhindre, at jord og vandmiljø forurenes unødigt ved bortskaffelse af vaskevand og restvand, for eksempel fra vask af bygninger, maskiner, mv., stiller Lemvig Kommune vilkår om, at der ikke må hældes nogen former for vaskevand, restvand eller andre flydende stoffer i overfladeafløb.

Lemvig Kommune følger i øvrigt op på husdyrbrugets håndtering af spildevand og indretning af afløb, mv. ved tilsyn.

3.4.2. Husdyrgødning og foder

Husdyrgødningsbekendtgørelsen stiller et generelt krav om, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til flydende og fast husdyrgødning på husdyrbrug, samt at husdyrgødning generelt opbevares forsvarligt i dertil indrettede tekniske anlæg.

Opbevaringsanlæg, husdyrgødningsproduktion og opbevaringskapacitet er beskrevet af ansøger, se bilag 1, afsnit 2.8.

Lemvig Kommune stiller vilkår for egenkontrollen ved etablering af markstakke, se afsnit 3.2.2.

EU's foderhygiejneforordning stiller en række generelle krav om stald- og fodringsudstyr, herunder forebyggelse og bekæmpelse af skadedyr, rengøring af foderoplæg, anvendelse af friske foderstoffer og råvarer, opbevaringsforhold, foderanlæg og fodring, herunder rengøring af maskiner, vandkvalitet og uddannelse af personale.

Fødevarestyrelsen er myndighed for reglerne i foderhygiejneforordningen.

Det vurderes, at der ikke er behov for særskilte vilkår til opbevaring eller håndtering af husdyrgødning eller foder, under for-

udsætning af, at de generelle regler efterleves, herunder at der til enhver tid er tilstrækkelig opbevaringskapacitet til husdyrgødning.

Lemvig Kommune kontrollerer ved de rutinemæssige miljøtilsyn på husdyrbruget, at husdyrgødnings- og foderoplag er korrekt etableret og anvendes i den daglige drift uden risiko for væsentlige miljøpåvirkninger. Herunder kontrolleres det, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

3.4.3. Affald

Lemvig Kommune har udarbejdet en forskrift for opbevaring af flydende farligt affald og råvarer, som husdyrbruget er forpligtet til at efterleve. Forskriften er vedlagt i bilag 8.

Lemvig Kommune har udarbejdet en affaldsguide til erhverv:

<https://www.lemvig.dk/Miljoe-og-vand/Affaldsguide-til-erhverv.aspx>

Husdyrbruget er til enhver tid forpligtet til at efterleve gældende affaldsregulativer og Affaldsbekendtgørelsen, mv.

Lemvig Kommune gennemgår husdyrbrugets affaldsproduktion og -håndtering ved miljøtilsyn og anviser om nødvendigt korrekt opbevaring og bortskaffelse af affaldsfraktioner.

3.5. Ammoniakpåvirkning af natur

3.5.1. Beskyttet natur

Husdyrbruget ligger i god afstand til beskyttede naturtyper.

De herunder nævnte kategoriserede naturtyper er omfattet af særlige ammoniakdepositionskrav, jævnfør beskyttelsesniveauet i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 25 - 29.

Oversigtskort med beregnede depositioner på nærliggende natur ses i bilag 9.

Ud over de beregnede merdepositioner og totaldepositioner vil alle omgivelserne, herunder beskyttede naturområder, blive tilført kvælstof fra baggrundsbelastningen.

Kvælstoffet stammer for en stor dels vedkommende fra husdyrgødning, staldanlæg og industri. Det afsættes på alle arealer og føres hertil fra nær og fjern. Kvælstoffet kan ikke specifikt henføres til husdyrbruget på Lomborgvej 122, men husdyrbruget bidrager også til "skyen" af kvælstofholdige forbindelser i atmosfæren, der afsættes på naturarealer.

Baggrundsbelastningen for området ved husdyrbruget er cirka 13,1 kg N/ha/år, jævnfør data fra Danmarks Miljøportal.

Ammoniakdepositionsberegninger er udført i husdyrgodkendelse.dk i kommunens scenarieberegning 206 362, hvor ammoniakemissionen er korrigeret og reduktionseffekt ved spalteskrabere er udeladt, se afsnit 3.2.3.

Kategori 1 natur

Kategori 1 natur er ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000, som er omfattet af Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 D.

Staldanlægget ligger cirka 4,4 km nordvest for nærmeste registrerede kategori 1-natur, et hedeområde i Habitatområde 224, Klosterheden.

Den totale ammoniaktilførsel på heden fra husdyrbruget må ikke overstige 0,7 kg N/ha/år.

Den totale ammoniakdeposition fra det søgte projekt er beregnet til 0,0 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen er 13,1 kg N/ha/år. Tålegrænsen for heder er 10-25 kg N/ha/år.

Kategori 2 natur

Kategori 2 natur er større § 3 naturområder, som er beskyttet gennem § 7, stk. 1 nr. 2 i Husdyrloven.

Staldanlægget ligger cirka 5,4 km sydvest for nærmeste kategori 2-natur, overdrev i Lemvig Sødal.

Den totale ammoniaktilførsel på sødalen fra husdyrbruget må ikke overstige 1 kg N/ha/år.

Den totale ammoniakdeposition fra husdyrbruget på overdrevet er beregnet til 0,0 kg N/ha/år, baggrundsbelastningen er cirka 13,1 kg N/ha/år. Tålegrænsen for overdrev er 10-25 kg N/ha/år.

Kategori 3 natur

Kategori 3-natur er naturtyperne hede, mose og overdrev, som ikke er omfattet af kategori 1 og 2.

Kommunen kan ikke fastsætte vilkår som medfører en merdeposition på under 1,0 kg N/ha/år på kategori 3-natur, jævnfør Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 28.

Den højeste totaldeposition fra staldanlægget på kategori 3-natur er på et hedeareal cirka 1.000 meter sydøst for nærmeste staldbygning. Totaldepositionen er her beregnet til 0,2 kgN/ha/år.

Merdepositionen er beregnet til 0,0 kg N/ha/år, hertil kommer baggrundsbelastningen på 13,1 kg N/ha/år.

Lemvig Kommunes vurdering

Lemvig Kommune har verificeret ruheder jævnfør retningslinjerne i "naturpixibogen", som findes i Miljøstyrelsens WIKI-vejledning, www.mst.dk/husdyrvejledning.

Beskyttelsesniveauerne for kategori 1-, 2- og 3-natur er overholdt.

Ammoniakdepositionen fra husdyrbruget i sig selv vurderes ikke at indebære risiko for skadevirkning eller tilstandsændringer af beskyttet natur.

3.5.2. Habitatvurdering

Kommunen skal vurdere på alle planer og projekter om, hvorvidt de kan skade de arealer og arter, der er beskyttede i Natura 2000-områder.

Natura 2000-områder og arter er udpegede på internationalt plan, og de forskellige EU-lande er ansvarlige for, at de ikke tager skade af den menneskelige aktivitet i landet.

Den Europæiske Union vedtog i 1992 et direktiv, som havde til hensigt at fremme beskyttelsen af de mest truede naturtyper, svampe-, plante- og dyrearter i Europa. I daglig tale kaldes det for "habitatdirektivet", og det pålægger de nationale regeringer at udpege områder, der indeholder truede eller sårbare arter og deres levesteder. Til direktivet findes et bilag, som nævner 230 dyrearter, 483 plantearter og 198 biotoper, der skal beskyttes.

Natura 2000-områderne består af habitatområder med særlig værdifulde naturtyper, dyre- og plantearter og af fuglebeskyttelsesområder med særlige fugle.

I bilag IV til Habitatdirektivet er listet en række dyrearter samt få plantearter, som skal beskyttes. Ligeledes er arternes yngle- og rasteområder beskyttede. Beskyttelsen gælder uanset hvor arterne forekommer, dvs. både indenfor og udenfor Natura 2000-områder. Der foretages nærmere vurdering af Bilag IV-arter i kapitel 4.

Screening

Staldanlægget ligger cirka 4,4 km fra Natura 2000-område nr. 224, Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage.

Der er mere end 5 km til øvrige Natura 2000-områder.

Totaldepositionen af ammoniak fra staldanlægget på de nærmeste dele af natur i Natura 2000-område nr. 224 er beregnet til 0,0 kg N/ha/år.

Område nr. 224 'Flynder Å og heder i Klosterhede plantage'

Natura 2000 område nr. 224 består af Habitatområde nr. 224.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområdet er bl.a. Tør og våd hede, tidvis våd eng, hængesæk og brunvandet sø samt arterne bæklampret og odder. Truslerne for hedearealer, tidvis våd eng og hængesæk er næringsstofbelastning, fragmentering, invasive arter og tilgroning.

Arterne bæklampret og odder er begge følsomme overfor forstyrrelser og afhængige af god biologisk vandløbskvalitet.

Lemvig Kommunes vurdering

Det vurderes, at ammoniakdepositionen fra det søgte projekt i sig selv ikke udgør en væsentlig risiko for arterne på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder, idet totaldepositionen fra staldanlægget på de nærmeste arealer i Habitatområde 224 er beregnet til 0,0 kg N/ha/år. Hertil kommer baggrundsbelastningen på 13,1 kg N/ha/år.

Afstanden til andre Natura 2000 områder er så stor, at det umiddelbart og uden videre beregning konkluderes, at deposition fra staldanlægget ikke påvirker udpegningsgrundlaget for andre Natura 2000-områder.

På baggrund af de beregnede totaldepositioner af ammoniak vurderes det søgte projekt ikke at udgøre en risiko for udpegningsgrundlaget eller bilag IV-arter i habitatområderne, for hvad angår ammoniakpåvirkning.

Det vurderes, at husdyrbrugsanlægget ikke giver anledning til forstyrrelser, støv, udledning eller anden påvirkning, der kan genere arterne på udpegningsgrundlaget.

Lemvig Kommune har ikke kendskab til andre projekter, som i sammenhæng med dette projekt, vil kunne påvirke Natura 2000-områder.

Projektet vurderes derfor ikke i sig selv eller i kumulation med andre projekter, at udgøre en risiko for en skadevirkning på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 224 eller andre Natura 2000-områder.

4. Bilag IV-arter

EF-Habitatdirektivet fra 1992 rummer i sin artikel 12 en forpligtelse til at sikre en streng beskyttelsesordning for en række dyr og planter overalt i landet, dvs. uanset om de forekommer indenfor et beskyttelsesområde eller udenfor; disse arter fremgår af direktivets bilag IV, de såkaldte bilag IV-arter.

For bilag IV-arter gælder således, at deres yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges, og derfor er aktiviteter ikke tilladte, som kan udgøre en trussel for den enkelte art.

Det bemærkes, at fugle behandles særskilt i EF-fuglebeskyttelsesdirektivet.

I den daglige drift og hovedsagelig ved driftsændringer er det lodsejerens eget ansvar at være opmærksom på ikke at skade eller ødelægge bilag IV-arternes yngle- eller rasteområder. Det gælder også selv om myndighederne ikke har oplyst lodsejeren om, at der er konkrete forekomster af bilag IV-arter i området. Overtrædelser kan straffes efter regler i Naturbeskyttelsesloven og Jagt- og Vildtforvaltningsloven. Hvis en lodsejer har planer om at gennemføre en aktivitet, der kræver tilladelse, godkendelse eller lignende er det myndighedens ansvar at sikre, at de godkendte aktiviteter ikke vil skade yngle- eller rasteområder.

På baggrund af faglig rapport nr. 635, 2007 Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt kommunens øvrige kendskab vurderes det, at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV kan tænkes at have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på eller omkring husdyrbruget:

Damflagermus, vandflagermus, sydflagermus, birkemus, odder, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og strandtudse.

Odder, birkemus og damflagermus er optaget på rødlisten fra 2010 som sårbare. Rødlisten er en fortegnelse over plante- og dyrearter, der er forsvundet, akut truede, sårbare eller sjældne i den danske natur.

Arterne er gennemgået nedenfor:

Flagermus

Alle danske flagermus er listet som bilag IV-arter.

Vinterkvarterer: Flagermusenes føde, insekterne, er stort set ikke fremme om vinteren. Mens de fleste insekt-ædende fugle trækker sydpå om vinteren går flagermusene i dvale fra oktober til hen i april. Flagermusene foretrækker et køligt, men frostfrit sted.

Sommerkvartererne – dagopholdssteder: Fra midt på foråret eller først på sommeren søger flagermusene til områder, hvor der er gode betingelser for ophold og føde. Det specifikke opholdssted afhænger af arten, men vil oftest være i bygninger og hule træer i nærheden af skov. Fourageringsområderne er også artsafhængige, og kan bl.a. være søer og åer, hvor flagermusene æder insekter, de fanger over vandoverfladen. Mange arter lever af insekter, de fanger i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn. Hunflagermus samles i ynglekolonier, hvor ungerne fødes fra omkring midten af juni og lidt ind i juli.

Trusler mod flagermus kan være fældning af gamle træer og skove samt nedrivning af bygninger.

Der er ikke potentielle leve- og opholds- og fødesøgningsområder for flagermus i umiddelbar nærhed af staldanlægget.

Birkemus

Birkemusens særlige kendetegn er den lange sorte rygstribe, der går fra øjnene og ned til haleroden. Fra snudespids til halerod måler birkemusen 5-8 cm, mens halen kan være op til 11 centimeter lang. Den vejer 5-15 gram.

Det vestligste Limfjordsområde er et af de to steder i Danmark hvor Birkemusen lever. Birkemusen kravler rundt i vegetationen når den søger føde om natten, og er den eneste danske gnaver, som hører til familien af "hoppemus". Birkemusen er formentlig også Danmarks sjældneste og mest truede pattedyr. Samtidig er den blandt de arter, som man kender mindst til.

Birkemusen findes i forskellige habitater sommer og vinter. Krav til vinterbiotop kunne være tørre, beskyttede områder i skov på veldrænet jord eller på stejle skrænter. Krav til sommerbiotop kunne være områder, hvor fugtige arealer såsom enge, vandløbs- og vældområder står i tæt forbindelse med tørre biotoper i form af heder, afgræssede, stejle skrænter, ekstensivt dyrkede marker eller skov. Dens føde består især af insekter, larver, regnorme og edderkopper.

Ungerne fødes i juni-august. I oktober-maj sover birkemusen vintersøvn i en rede den laver af græs og mos.

Birkemusen har ikke potentielle leve- opholds- og fødesøgningsområder i umiddelbar nærhed af staldanlægget.

Odder

Fra snudespids til halespids måler odderen 100-130 cm og med en vægt på 6-11 kg (hanner), 5-8 kg (hunner) er den et af Danmarks største rovdyr. Det flade hoved med de lange knurhår omkring snuden og den kraftige hals, der næsten går i et

med kroppen, er typiske kendetegn ved odderen. Arten kan også kendes på den let afladede hale.

Den lever i tilknytning til både stillestående og rindende salt- og ferskvand, hvor den hovedsageligt lever af fisk som aborre, ål, karpe og ålekvabber. Den foretrækker uforstyrrede vandløb eller næringsrige søer, moser og fjordområder. Karakteristisk for disse områder er, at der som regel er tæt beplantning langs bredderne i form af rørskove, overhængende gamle træer eller kratbevoksninger samt en god fiskebestand i vandet. De fleste unger fødes her om sommeren eller efteråret. Odderen er nataktiv og opholder sig om dagen i en hule i brinken, under trærødder eller under buske.

Trusler for odderen er opsplitning af bestande og levesteder, ødelæggelse eller forringelse af yngle- og rasteområder, forstyrrelser og vejanlæg der krydser et vandløb. Slåning og oprensning af vandløb, kan have en skadelig virkning på yngle- og rasteområder for odder.

Odderen findes i Fåre Mølleå og stort set alle vandløb med nogenlunde vandføring.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er en brun frø med mørkere tegninger, som yngler i mange slags vådområder lige fra ganske små vandhuller til bredden af store søer og fra helt overskyggede ellesumpe til fuldstændig lysåbne vandhuller. Den største ynglesucces opnår arten i vandhuller uden fisk.

Spidssnudet frø er i høj grad afhængig af, at der nær ynglestederne findes gode levesteder på land. En stor del af spidssnudet frøs yngle- og rasteområde, men langt fra alle, er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Ødelæggelse og forringelse af yngle- og rasteområder omfatter rydning, opfyldning til byggeri, belastning med spildevand og fragmentering på grund af veje.

Vandhullet cirka 300 meter sydvest for staldanlægget er potentielt leve-, opholds- og fødesøgningsområde for Spidssnudet frø.

Strandtudse

Strandtudsen er lille og tætbygget og har en tydelig gul stribe ned langs ryggen. Den bliver op til 8 cm lang. Den tåler en vis saltholdighed i vandet og yngler gerne på brakvand, på strandenge og enge med lavvandede søer. Yngleaktiviteten er på sit højeste omkring 1. maj. Dens vigtigste yngle vandhuller er mange steder nøgne søer i grusgrave.

Gødskning og vandstandssænkning er væsentlige trusler. Hvis levestedet gødes eller tilføres gødningsstoffer udefra, kan vegetationen blive så frodig, at den ikke længere holdes tilstrækkelig kort ved fx græsning.

Hvad angår vandstand kan 5-10 cm til eller fra, være afgørende for, at vandsamlingen udtørrer på det rette tidspunkt. Det betyder for eksempel, at hvis en grøft i nærheden udsættes for hårdhændet oprensning, så grøftens bund uddybes med 5-10 cm, så kan det være nok til at tudserne ikke længere kan gennemføre ynglecycklus.

Strandtudsens yngle- og rasteområde vil ofte være vandhuller, enge og strandenge, der er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Vandhullet cirka 300 meter sydvest for staldanlægget er potentielt leve-, opholds- og fødesøgningsområde for Strandtudsens.

Markfirben

Markfirbenet er et kraftigt, kortbenet firben. Det kendes fra det almindelige firben på, at det er kraftigere med kort, højt hoved og afstumpet snude. Om foråret er hannen grøn på kroppens sider. Den bliver op til 23 cm lang.

Den findes spredt i landskabet (især ved kysterne) på åbne, varme, solrige lokaliteter som jernbane- og vejstrækninger, sten- og jorddiger, heder, overdrev, grusgrave, strandenge, kystskrænter og sandede bakkeområder. Den kan dog også forekomme på ekstensive landbrugsarealer. Den lever primært af græshopper, sommerfuglelarver og biller.

Markfirbenet yngler på solvendte skrånninger med varm, løs, veldrænet jord af gruset eller sandet karakter. Variationen i landskabet gør det muligt for dyret hurtigt at skifte mellem varme og kølige steder, og dermed regulere sin kropstemperatur.

Markfirbenet går i hi i september (ungerne i november). Hanterne kommer frem af hi i midten af april og hunterne i midten af maj, og parringstiden er straks i gang. Hunnen lægger æg i midten af juni. Der lægges 6-12 æg der graves 5-10 cm ned et sted hvor solen kan skinne ned. Æggene klækkes i august-september, medmindre det er en kold sommer.

I den aktive periode bevæger de fleste individer sig mindre end 100 m væk fra udgangspunktet. Markfirbenet er gået betydeligt tilbage i de sidste 100 år, hvilket kan skyldes, at dens levesteder gror til.

Markfirbenet har potentielt levested på stensætningen omkring Lomborg Kirke.

Stor vandsalamander

Den store vandsalamander er en padde med lang krop og lang hale. Den bliver 10-16 cm lang. De voksne dyr har mørkegrå eller sort ryg og har mange små, hvide vorter på kroppens sider.

Bugen er svovlgul med sorte pletter. Hannen kendes i yngletiden på en høj rygkam med et savtakket omrids.

Den foretrækker næringsfattige, solbeskinnede vandhuller. Det er ikke unormalt at finde den i vandhuller på under 100 m², men de findes også i søer, der kan være over 1 hektar store. Den kan være ret almindelig i vandhuller midt ude på dyrkede marker, især dem, hvor kvæget vandes. Salamanderen yngler sjældent, hvis der er fisk eller hvis der opdrættes ænder i vandhullet.

I vandhullerne parrer salamanderne sig og opholder sig frem til slutningen af sommeren. I sensommeren forlader de voksne individer vandhullerne, indtil de i oktober opsøger et overvintningssted. Uden for yngletiden er salamanderen primært i skove og enge, men findes også i kældre, udhuse og lignende. Den skjuler sig ofte i dagtimerne og kommer først frem om natten, hvor den går på jagt. Størstedelen af bestanden opsøger levesteder inden for få hundrede meter fra ynglestederne, men enkelte individer kan vandre op til 1 km. Rastestederne er oftest knyttet til skov og til menneskeboliger.

Trusler mod Stor vandsalamander: Næringsstofforurening af ynglevandhuller, udsætning af fisk og ænder i vandhullerne, opfyldning og dræning af ikke-beskyttede vandhuller, fjernelse af vegetation nær vandhullerne, som arten bruger udenfor yngletiden (f.eks. småskove) eller opdyrkning af arealer nær vandhuller.

Vandhullet cirka 300 meter sydvest for staldanlægget er potentielt yngle- og rasteområde for Stor Vandsalamander.

Andre dyre- og plantearter

Bæveren er aktiv i Flynder Å-systemet og Fåre Mølleå. Bæveren er fredet og kun Naturstyrelsen har myndighed til at regulere bestanden, samt fjerne og regulere bæverens dæmninger og andre aktiviteter.

Lemvig Kommune er ikke bekendt med andre forekomster af planter eller dyr omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til husdyrbrugets staldanlæg eller udbringningsarealer.

Lemvig Kommunes vurdering

Husdyrbruget er beliggende i udkanten af landsbyen Lomborg og der er med undtagelse af stensætningen omkring Lomborg Kirke ikke uforstyrrede områder i umiddelbar nærhed af husdyrbruget, hvor der er potentielle levesteder for Bilag IV-arter.

Husdyrbrugets aktiviteter, herunder etableringen af kalvehytter og gødningscontainere, vurderes ikke at have et omfang, der påvirker eventuelle Bilag IV-arter.

Udvidelsen af dyreholdet på staldanlægget vurderes ikke at medføre tilstandsændringer i skovbevoksninger, andre potentielle sommer- eller vinterkvarterer, eller at påvirke fødegrundlaget for flagermus.

Projektet vurderes således ikke at udgøre en risiko for at forringe fødegrundlag, leve- eller rastesteder for flagermus.

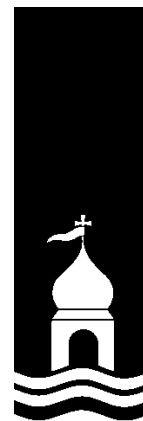
Projektet inddrager ikke arealer, som opfylder betingelserne for birkemusens levesteder. Projektet vurderes derfor ikke at udgøre en risiko for birkemusen.

Det vurderes, at odderen ikke er truet af projektet, da der ikke sker opsplnitning af bestande og levesteder, ødelæggelse eller forringelse af yngle- og rasteområder eller forstyrrelser ved anlægsarbejder.

Der inddrages ikke arealer, der tidligere har været vådområde, og projektet i sig selv vurderes derfor ikke at have negative konsekvenser for spidssnudet frø, stor vandsalamander eller strandtudse.

Der inddrages ikke arealer, der er egnede som yngle- og rasteområder for markfirben og det vurderes derfor ikke at have negative konsekvenser for arten.

Lemvig Kommune vurderer, at projektet ikke indebærer forringelse af internationale naturbeskyttelsesområder eller muligheden for opnåelse af gunstig bevaringsstatus eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, jævnfør Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 926 af 27. juni 2016.

Bilag

ANSØGNING OM MILJØTILLADELSE § 16 B

Niels Bjerre
Lomborgvej 122
7620 Lemvig

Ansøgningen er tilknyttet skema nummer 202190, som er indsendt via www.husdyrgodkendelse.dk

Ansøgning udarbejdet af Helle Kalkrup, miljørådgiver
Tlf. 9663 0568 Mobil: 2141 6682
Mail: hek@lemvig-landbo.dk

Indhold

0. Indledning.....	3
1. Oplysninger om ansøger og ejerforhold.....	3
2. Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte	4
2.1. Indretning og drift af anlæg.....	4
2.1.1. Produktionsareal, staldsystem og dyretype.....	4
2.1.2. Håndtering og opbevaring af husdyrgødning samt eventuelle driftsforskrifter	5
2.1.3. Konstruktions- og plantegninger m.v.....	5
2.2. Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer, placering af ny bebyggelse m.v.	5
2.2.1. Planlagte ændringer.....	5
2.2.2. Generelle afstandskrav	6
2.3. Husdyrbrugets evt. tekniske, forurenings- og driftsmæssige sammenhæng med andre husdyrbrug.....	6
2.4. Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til omgivelserne og disses miljømæssige sårbarhed	7
2.4.1. Landskabs- og planmæssige forhold, bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	7
2.4.2. Eksisterende anlæg i området	7
2.4.3. Afstand til naboer og natur	8
2.5. Husdyrbrugets ammoniakemission i ansøgt drift, nudrift og driften inden for de seneste 8 år samt deposition til naturområder	8
2.6. Husdyrbrugets lugtemission i ansøgt drift og nudrift samt lugtgeneafstande.....	9
2.7. Øvrige emissioner og genepåvirkninger fra husdyrbruget.....	9
2.7.1. Støj, støv, fluer, til- og frakørsel.....	9
2.7.2. Evt. forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger, forslag til egenkontrol.....	10
2.8. De forventede væsentlige virkninger som følge af reststoffer, affaldsproduktion og brugen af naturressourcer	10
2.9. Husdyrbrugets valg af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakemission.....	13
2.10. Eventuelle grænseoverskridende virkninger.....	13

0. INDLEDNING

Der søges om miljøtilladelse efter § 16 b i LBK nr. 256 af 21/03/2017 (Husdyrbrugloven).

Ejendommen er beliggende på Lomborgvej 122, 7620 Lemvig og er ikke miljøgodkendt. I 2012 der lavet en anmeldeordning skift i dyretype på ejendommen. Den tilladte produktion på ejendommen er 188 årskøer, tung race, 5 opdræt (22-24 mdr.) og 11 småkalve (0-2 mdr.).

Der søges om miljøtilladelse til et produktionsareal i stalden svarende til 2.087 m², et produktionsareal i udendørs kalvehytter på 60 m², et overfladeareal på 2 gyllebeholdere på 456 m² og et overfladeareal på 1 gødningscontainer på 17 m². Situationsplan fremgår af bilag 1.

Formålet med ansøgning om miljøtilladelse er at opnå en optimal udnyttelse af produktionsarealet i ansøgt drift. I nudrift flyttes goldkøer og småkalve til ejendommen på Fladhedevej 8. Hvis produktionsarealet kan udnyttes optimalt, kan det undgås, at goldkøerne skal flyttes. Det vil øge hensynet til det omgivende miljø, at antallet af transporter mindskes. Samtidig vil dyrevelfærden øges, både fordi der er bedre forhold for goldkøerne på Lomborgvej, og at de ikke skal transporteres mellem ejendommene. Den ønskede etablering af kalvehytter vil også øge velfærd og sundhed for de små kalve, da der i nudrift er problemer med sundheden i de indendørs kalvebokse.

Ansøgning er indsendt med skema nummer: 202190

1. OPLYSNINGER OM ANSØGER OG EJERFORHOLD

Iflg. bilag 1A skal der oplyses om ansøger og ejerforhold, jf. nedenstående punkter. Disse oplysninger indgår som basisoplysninger i ansøgningskemaet indsendt via www.husdyrgodkendelse.dk, og der henvises til at finde dem der.

1) Adressen og matrikelnummer og ejerlav, hvor husdyrbruget er beliggende, samt ejendomsnummer, CHR-numre og eventuelt CVR-nummer. *Se basisoplysninger i ansøgningskema.*

2) Ansøgers navn, adresse, telefonnummer og e-mail. *Se basisoplysninger i ansøgningskema.*

3) Oplysninger om ejeren af ejendommen, hvis ansøgeren ikke er identisk med ejeren af ejendommen: Ejerens navn, adresse, telefonnummer og e-mail. *Se basisoplysninger i ansøgningskema.*

4) Oplysninger om husdyrbrugets eventuelle repræsentant: Repræsentanten og eventuelt virksomhedens navn, adresse, telefonnummer, e-mail og eventuelt CVR-nummer. *Se basisoplysninger i ansøgningskema.*

5) Oplysninger om eventuelle andre husdyrbrug, som husdyrbruget drives eller skal drives sammen med.

Ansøger ejer ejendommen på Fladhedevej 8, 7620 Lemvig. De små kviekalve flyttes hertil ved ca. 3-4 mdr.'s alderen og kommer tilbage, når de skal kælte ved ca. 24-25 mdr.'s alderen.

2. OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE

Iflg. bilag 1B skal ansøgningen indeholde en beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgtes særkender, fysiske karakteristika, placering og potentielle indvirkning på miljøet, herunder oplysninger nævnt under nedenstående punkter. Der redegøres for forholdene i de efterfølgende delafsnit.

- 1) Indretning og drift af anlæg, herunder oplysninger om produktionsareal, staldsystem og dyretype, håndtering og opbevaring af husdyrgødning samt eventuelle driftsforskrifter, målfaste konstruktions- og plantegninger m.v.
- 2) Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer, placering af ny bebyggelse m.v.
- 3) Eventuelle oplysninger om, hvorledes husdyrbruget er teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug
- 4) Husdyrbruget og det ansøgtes beliggenhed i forhold til omgivelserne og disses miljømæssige sårbarhed, herunder placering af eksisterende anlæg, landskabs- og planmæssige forhold og afstande til sårbar natur og omkringboende m.v.
- 5) Husdyrbrugets ammoniakemission, herunder ved angivelse i ansøgt drift og nudrift og driften inden for de seneste 8 år, og -deposition til naturområder
- 6) Husdyrbrugets lugtemission, herunder ved angivelse i ansøgt drift og nudrift, og lugtgenafstande
- 7) Øvrige emissioner og genepåvirkninger fra husdyrbruget og det ansøgte, herunder støj, støv, fluer, til- og frakørsel, samt om eventuelle forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger, forslag til egenkontrol m.v.
- 8) De forventede væsentlige virkninger som følge af de forventede reststoffer, den forventede affaldsproduktion, hvor dette er relevant, og brugen af naturressourcer, hvis oplysningerne foreligger
- 9) Husdyrbrugets valg af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakemission, hvis husdyrbrugets ammoniakemission er mere end 750 kg NH₃-N
- 10) Eventuelle grænseoverskridende virkninger

2.1. INDRETNING OG DRIFT AF ANLÆG

2.1.1. Produktionsareal, staldsystem og dyretype

I dette afsnit redegøres for opsætningen af ansøgningsskemaets stalde og produktioner. De overordnede staldafsnit er indtegnet i ansøgningsskemaet, mens produktionsarealet er indtastet efter en konkret vurdering. De enkelte produktionsarealer er opmålt i stalden af ansøger og ansøgers rådgiver.

Staldafsnit	Produktion/dyr og staldkategori	Produktion bemærkning	BAT-status	Mdr. ude-gående	Produktionsareal, m ²		
					Ansøgt	Nudrift	8 år
Stald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl, el. ringkanal)	Mælkekøer Kvier	Eksisterende	0	1150	1150	1150
Stald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald med fast gulv	Mælkekøer Kvier	Eksisterende	0	487	487	487
Stald	Mælkekøer, kvier og stude. Sengestald, fast drænet gulv	Goldkøer Kvier	Eksisterende	0	245	245	245
Stald	Mælkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	Mælkekøer Kælvningsbokse Sygeboks	Eksisterende	0	125	125	125
Stald	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Småkalve Tyrekalve	Eksisterende	0	80	140	140
Kalvehytter	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Småkalve Tyrekalve	Nye	-	60	-	-
I alt					2147	2147	2147

2.1.2. Håndtering og opbevaring af husdyrgødning samt eventuelle driftsfrskrifter

I dette afsnit redegøres for gødningslagre, som er indtastet og indtegnet i ansøgningskemaet.

Lager	Årstal, bemærkning	Rumfang	Miljøteknologi	Overfladeareal m ²	
Gyllebeholder 1	1981	825	-	Ans.	201
				Nu	201
				8 år	201
Gyllebeholder 2	1992	1070	-	Ans.	255
				Nu	255
				8 år	255
Vaskeplads/container			-	Ans.	17
				Nu	17
				8 år	17

2.1.3. Konstruktions- og plantegninger m.v.

Oversigtsskorte er vedlagt som bilag 1.

2.2. ANLÆGSARBEJDER, BYGNINGSMÆSSIGE ÆNDRINGER, PLACERING AF NY BEBYGGELSE M.V.

2.2.1. Planlagte ændringer

Der gennemføres ingen ændringer af det eksisterende staldsystem, udover at de eksisterende kalvebokse til småkalve og tyrekalve tages ud af brug, og der ønskes at etablere udendørs kalvehytter.

Staldbygningerne er overvejende bygget i og røde mursten og med gråt eternittag.

Den store kostald er bygget i 1999 og er udvidet i 2005. Den er med sorte stålplader i gavlene, gardiner i siden og er 7-8 m høj.

Foderladen er bygget i 2005 af stålplader og er ca. 10 m høj.

De gamle bygninger er op til maks. 4 m.

Taghældning ca. 20 °.

Derudover hører der 3 ensilagesiloer og 2 gyllebeholdere til ejendommen.

Bygningernes funktion fremgår af situationsplan (bilag 1).

2.2.2. Generelle afstandskrav

I dette afsnit redegøres for afstanden fra ansøgte i fht. husdyrbruglovens generelle afstandskrav § 6 og § 8. Afstandene er opmålt fra nærmeste afgrænsning af det ansøgte.

Punkt	Krav, m	Afstand, m	Bemærkning
Nærmeste byzone eller sommerhusområde	50	Ca. 2400 m	Ramme
Nærmeste lokalplanlagte område til boligformål, offentlige formål mv.	50	>50	
Nabobeboelse	50	52	Lomborgvej 116. Til eksisterende bygninger er der ca. 52 m. til nye kalvehytter er der ca. 140 m.
Vandløb og søer > 100 m ²	15	ca. 300	
Naboskel	30	6	Til eksisterende bygninger er der ca. 6 m. til nye kalvehytter er der ca. 30 m.
Levnedsmiddelvirksomhed	25	>25	
Vandforsyningsanlæg (almen)	25	3600	Ramme
Vandforsyningsanlæg (ikke almen)	50	16	Egen boring med offentlig kloak. Til eksisterende bygninger er der ca. 16 m. til nye kalvehytter er der ca. 98 m.
Offentlig vej og privat fællesvej	15	16	Lomborgvej. Til eksisterende bygninger er der ca. 16 m. til nye kalvehytter er der ca. 68 m.
Beboelse på samme ejendom	15	11	Til eksisterende bygninger er der ca. 11 m. Til nye kalvehytter er der ca. 93 m.

Som det fremgår af skemaet er afstandskrav fra eksisterende bygninger til naboskel, vandforsyningsanlæg og beboelse på samme ejendom ikke overholdt, men da produktionsarealet i disse bygninger ikke udvides, ansøges om at der fortsat kan dispenseres fra disse krav. Derimod overholder placeringen af de nye kalvehytter afstandskravene.

2.3. HUSDYRBRUGETS EVT. TEKNISKE, FORURENINGS- OG DRIFTSMÆSSIGE SAMMENHÆNG MED ANDRE HUSDYRBRUG

Ansøger ejer ejendommen på Fladhedevej 8, 7620 Lemvig, og den drives i samdrift med Lomborgvej 122. Fladhedevej 8 er miljøgodkendt i 2011 efter §11 og med tillæg i 2013.

2.4. HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED I FORHOLD TIL OMGIVELSERNE OG DISSES MILJØMÆSSIGE SÅRBARHED

2.4.1. Landskabs- og planmæssige forhold, bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Husdyrbruget ligger i et forholdsvis fladt landskab i ca. kote 25 og er placeret i landzone og i følgende afstand fra bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, grundvandsinteresser samt nærmeste kommune- eller lokalplanlagte område.

Afstandene er opmålt på ansøgningsskemaets kort.

Punkt	Udstrækning, m	Afstand, m	Bemærkning
Kystnærhedszone	3 km	4000	
Søbeskyttelseslinje	150	5000	Lemvig Sø
Åbeskyttelseslinje		3600	Fåre Mølleå
Skovbyggelinje	300	1800	Kronhede Plantage
Kirkebyggelinje	300	0	Ejendommen ligger indenfor kirkebyggelinje
Beskyttede sten- og jorddiger		250	
Fortidsmindebeskyttelseslinje	100	140	
Fredning (vedtaget/i forslag)		0	Ejendommen ligger indenfor det fredede område til Lomborg Kirke
§ 3 beskyttet natur		300-1000	Nærmeste §3 er en lille sø, en mose og en hede
Drikkevandsinteresser			Ejendommen ligger indenfor område med drikkevandsinteresser
Følsomme indvindingsområder		0	Ejendommens ensilagesiloer grænser op til nitratfølsomt indvindingsområde mod vest
Kommuneplanramme (vedtaget/i forslag)			Ejendommen ligger udenfor kommuneplanen, men tæt på områder der er planlagt til forskellige formål
Lokalplanramme (vedtaget/i forslag)			Der er ingen lokalplan for området
Natura 2000-område		5600	Nærmeste Natura 2000 natur er en hede i Kronhede Plantage

Som det fremgår af skemaet ligger husdyrbruget placeret i Lomborg, som er karakteriseret som samlet bebyggelse. Husdyrbruget er placeret indenfor kirkebyggelinje og det fredede område til Lomborg Kirke. Da produktionsarealet i staldene ikke udvides, håber ansøger således, at der kan gives tilladelse til denne miljøansøgning. Husdyrbruget er placeret langt fra beskyttet natur.

2.4.2. Eksisterende anlæg i området

I området er der fig. eksisterende anlæg, der har relevans for det ansøgte projekt. Information om eksisterende anlægs ammoniakemission er hentet fra ansøgningssystemets kort.

Punkt	Antal	Bemærkning
Landbrugsejendomme med kumulation til kategori 1 natur*	1	Der ligger 1 husdyrbrug ca. 600 m fra nærmeste kat.1 natur med en emission på 13088 kg N
Landbrugsejendomme med kumulation til vedr. lugt**	0	
*) antal husdyrbrug over 150 kg NH ₃ -N pr. år inden for 200 m + antal husdyrbrug over 450 kg NH ₃ -N pr. år inden for 200-300 m + antal husdyrbrug over 750 kg NH ₃ -N pr. år inden for 300-500 m + antal husdyrbrug over 1.500 kg NH ₃ -N pr. år inden for 500-1.000 m + antal husdyrbrug over 5.000 kg NH ₃ -N pr. år inden for 1.000-2.500 m **) Antal husdyrbrug med mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år nærmere end 300 m fra samme punkt i byzone/samlet bebyggelse eller nærmere end 100 m fra samme punkt på en enkeltbolig		

Som det fremgår af skemaet, er der kumulation med et andet husdyrbrug ift. kategori 1 natur. Ifølge beregninger fra husdyrgodkendelse.dk får det ingen betydning for ammoniakdepositionen fra ejendommen. Se afsnit 2.5.

2.4.3. Afstand til naboer og natur

Afstande til naboer og beskyttet natur er opmålt som angivet på ansøgningskemaets kort.

Punkt	Afstand, m vægtet gns.	Bemærkning
Byzone/sommerhusområde	2473,6	Ramme
Samlet bebyggelse	89,5	Lomborgvej 116
Nabobeboelse uden landbrugspligt	87,8	Lomborgvej 116

Punkt	Afstand, m ca. gns.	Bemærkning
Kategori 1 natur (§ 7 i Natura 2000)	5600	Hede mod øst
Kategori 2 natur (§ 7 uden for Natura 2000)	5400	Overdrev mod nordøst
Kategori 3 natur (anden ammoniakfølsom natur og skov)	1050 1100	Mose mod nord Hede mod sydøst

2.5. HUSDYRBRUGETS AMMONIAKEMISSION I ANSØGT DRIFT, NUDRIFT OG DRIFTEN INDEN FOR DE SENESTE 8 ÅR SAMT DEPOSITION TIL NATUROMRÅDER

Husdyrbrugets ammoniakemission og ammoniakdeposition er beregnet på baggrund af de forudsætninger, der er indsat i ansøgningsystemet.

Resultatet viser, at den samlede ammoniakemission er ca. 2.545 kg NH₃-N/år og meremissionen er 0 kg NH₃-N/år ift. både 8-årsdriften og nudriften.

Resultatet viser, at ammoniakdepositionen til kategori 1, 2 og 3 naturområder ikke overstiger husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens grænseværdier. Til nærmeste kategori 1 og 2 natur er både mer- og totalemissionen 0 kg NH₃-N/år. Til de to nærmeste kategori 3 naturområder er merdepositionen ift. 8-års driften 0 og totaldepositionen er 0,1 kg.

2.6. HUSDYRBRUGETS LUGTEMISSION I ANSØGT DRIFT OG NUDRIFT SAMT LUGTGENEAFSTANDE

Husdyrbrugets lugtemission og geneafstande er beregnet på baggrund af de forudsætninger, der er indsat i ansøgningssystemet. Resultatet viser, at lugtgeneafstand til nærmeste enkeltbolig og byzone er overholdt.

Geneafstanden til samlet bebyggelse er ikke overholdt, men ligger indenfor en geneafstand, så der kan søges om dispensation jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 32 stk. 1 (50 % reglen).

Ansøger har drevet husdyrbrug på ejendommen siden 1999 med næsten uændret produktion. De nærmeste naboer må derfor forvente allerede ved nudrift at opleve de lugtpåvirkninger, der forekommer fra et husdyrbrug. Driftsformen på ejendommen ændres ikke, hvilket betyder, at lugtbidraget fra Lomborgvej 122 til omgivelserne ikke ændrer karakter. Det skal nævnes, at ansøgers kone Lone Harpøth ejer den nærmeste beboelsejendom i den samlede bebyggelse Lomborgvej 116, og lejereren er Niels Bjerre, som lejer boligen til sin medhjælper på Lomborgvej 122. Så der er fuld forståelse overfor produktionen på ejendommen.

Ud over at der ønskes etableret udendørs kalvehytter ændres bygningsmassen ikke på ejendommen. Produktionsarealet ændres ikke, da de indendørs kalvebokse fjernes i stedet for. Brugen af det nuværende produktionsareal ændres ikke i ansøgt drift, og derfor vurderes det, at det søgte projekt opfylder Husdyrbruglovens afstandskrav samt beskyttelsesniveauet for lugt. I øvrigt begrænses lugtbidraget fra staldene som i nudriften ved at opretholde god staldhygiejne samt rengøring af samtlige staldafsnit for foder- og gødningsrester.

2.7. ØVRIGE EMISSIONER OG GENEPÅVIRKNINGER FRA HUSDYRBRUGET

2.7.1. Støj, støv, fluer, til- og frakørsel

Støjkluder fra ejendommen er primært fra interne transportere ved foderkørsel og støj fra gyllepumpe og vakuumpumpe/malkeanlæg. Brugen af traktor vil normalt begrænses til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes sæsonbestemt arbejde (eksempelvis forårs- og efterårsarbejde i marken) der går ud over dagtimerne. Der vil i perioder være et forøget støjbidrag fra interne transportere, når der køres grovfoder i plansiloer, samt ved udmugning af dybstrøelse og gyllekørsel.

Der kan i tørre perioder opstå støvgener ved interne transportere, særligt i høsten. I forbindelse med transport af levering af foder kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Det søgte projekt indebærer ikke aktiviteter, som forventes at medføre væsentlige støvgener.

Fluer bekæmpes via hyppig udmugning. Der anvendes et middel Deltanil, som påføres dyrene, og det forebygger fluer meget effektivt. Ansøger har en fast aftale med firmaet Kiltin vedr. bekæmpelse og forebyggelse af skadedyr.

Transport af hjælpestoffer til bedriften og transport af dyr, affald m.m. sker ad Lomborgvej. De største poster i det samlede regnskab er transport af gylle og mælk fra ejendommen. Derudover er transport af foder ved ensilering, transport af foder til ejendommen på Fladhedevej og transport af levende dyr også betydelig. Alt gylle afsættes til Lemvig Biogasanlæg, og der kommer afgasset gylle tilbage til udbringning. Antallet af transportere af køer til Fladhedevej forsvinder i ansøgt drift, og samtidig skal der heller ikke

transporteres foder, som i nudrift blandes på Lomborgvej og derefter transporteres til Fladhedevej. Alt i alt er det samlede antal af tunge transporter beregnet til 1.171 i nudrift og forventes at falde til ca. 924 stk. i ansøgt drift. Altså et fald på 247 transporter.

Art	Kapacitet pr. læs, t	Antal transporter	
		Nudrift	Ansøgt drift
Levende dyr		104	45
Døde dyr		26	20
Foder		25	25
Ensilageproduktion	40	100	100
Transport af foder til anden ejendom		185	0
Olie, hjælpestoffer		8	8
Gylle til Biogasanlæg	39	215*	215*
Udbringning af gylle	25	305*	305*
Dybstrøelse	15	8	11
Afhentning af mælk		182	182
Afhentning af affald		13	13
I alt		1.171	924

*Gylletransporter til biogasanlæg og udbringning af gylle gælder for både Lomborgvej 122 og ansøgers anden ejendom på Fladhedevej 8.

2.7.2. Evt. forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger, forslag til egenkontrol

God landmandspraksis er, at transport til og fra ejendommen foregår ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, så omgivelserne påvirkes mindst muligt. Det store fald i antallet af transporter vil derfor være godt for naboer og miljø.

2.8. DE FORVENTEDE VÆSENTLIGE VIRKNINGER SOM FØLGE AF RESTSTOFFER, AFFALDSPRODUKTION OG BRUGEN AF NATURRESSOURCER

Der forbruges foder, vand, el, brændstof mv., mens affaldsproduktionen fra husdyrbruget er begrænset. Reststoffer fra produktionen er primært gylle og fast gødning, som udbringes på de omkringliggende marker med henblik på en optimeret udnyttelse af gødningsværdien. Der udledes ikke spildevand fra staldene til vandmiljøet. Overfladevand fra tage udledes til grøft, mens overfladevand fra befæstede arealer udledes via forsinkelsesbassin til pileanlæg. Spildevand fra stuehuset opsamles i offentlig kloak.

Gældende lovgivning og vilkår vurderes at modvirke væsentlige negative virkninger af husdyrbrugets produktion.

Husdyrgødning, opbevaring og udbringning:

Gødningsproduktionen beregnes samlet for Lomborgvej 122 og Fladhedevej 8 og al gylle afsættes til Lemvig Biogas. Den samlede gylleproduktion er beregnet til 8.375 t. Heraf kommer 6.610 t tilbage fra Biogasanlægget. Dertil kommer vandtilførsel fra staldene og nedbør på ca. 1.000 m³. Dvs. i alt 7.610 m³.

Oplyst opbevaringskapacitet er 5.648 m³, hvilket svarer til ca. 9 mdr. Oversigt over opbevaringsanlæg er angivet i nedenstående tabel.

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kapacitet m ³	Overdækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1 Lomborgvej 122	1981	825	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder 2 Lomborgvej 122	1992	1070	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder Fladhedevej 8		975	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder Fladhedevej 8		860	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder Troldhøjvej 6		610	Flydelag	Sugekran
Gyllebeholder Troldhøjvej 6		648	Flydelag	Sugekran
Fortanke og kanaler		660		
I alt		5.648		

Foder:

Forbruget af tilskudsfoder til køer og kvier forventes at blive ca. 350 t korn og 500 t kraftfoder.

Ensilageproduktionen forventes at blive ca. 1.100.000 FE.

Foderet opbevares i ensilagesiloer og foderlade.

Tagvand og spildevand:

Der udledes ikke spildevand fra staldene til vandmiljøet. Spildevand fra produktionen udgøres af vaskevand fra rengøring af malkeanlæg, stalde og vandspild. Størstedelen af spildevandet udledes til gyllebeholder.

150 m³ vaskevand fra malkeanlæg og køletank udledes til offentlig kloak.

Overfladevand fra tage udledes via dræn til grøft i marken. Overfladevand fra befæstede arealer udledes til pileanlæg, som er anlagt rundt om ensilagepladsen.

Spildevand fra stuehuset opsamles i septiktank.

Olie, el og vand:

Dieselolietanken er placeret i foderladen. Det er en ståltank på 1.500 l. Forbrug af dieselolie forventes at være ca. 15.000 l.

Elektricitet anvendes til malkning, gyllepumpning, udfodring samt belysning. Forbruget forventes at blive til ca. 160.000 kWh i den ansøgte drift (ca. 150.000 kWh i nudrift). Lyset i stalden er udstyret med lyssensorer, så det slukker automatisk. Lyset er slukket om natten, og der er kun natbelysning ved malkerobotterne.

Stalden forsynes af vand fra egen boring. Forbrug af vand til drikkevand og vaskevand forventes at blive ca. 6.500 m³ + 800 m³ = 7.300 m³. Ansøger vil ved vedligehold og renovering af drikkekopper og vandkar have fokus på at vælge systemer med mindst muligt vandspild.

Affald:

Alt affald på ejendommen håndteres, sorteres og opbevares efter regulativ for erhvervsaffald i Lemvig Kommune.

Døde dyr placeres på plads med spalter foran gyllebeholdere. Dyrene placeres under kadavercap og afhentes af DAKA efter aftale, placering fremgår af bilag 2.

Olie- og kemikalieaffald: Der opbevares ikke spildolie på ejendommen. Medicin opbevares i køleskab på staldkontoret. Evt. medicinrester tages med af dyrlægen. Evt. brugte kanyler opbevares i gul beholder, og der er lavet aftale om afhentning af Marius Pedersen efter behov. Kemiske bekæmpelsesmidler opbevares ikke på ejendommen. Rengøringsmidler opbevares i rummet med malkebotter.

Fast affald: Generelt er affaldsmængden på ejendommen minimal, og det har ikke været muligt at angive et estimat for mængden. Det meste affald samles sammen i container og afhentes efter behov ca. hver 3.-4. uge. Jern og metal samles og afhentes af jernhandler, når der er behov for det. I nedenstående tabel er angivet de forskellige typer af affald, der er på ejendommen.

ISAG kode	Art	Opbevaring	Bortskaffelsesmetode
19.00	Forbrændingseget	Container	Afhentes af vognmand
50.00	Papir/pap	Container	Afhentes af vognmand
52.00	Plast (EAK-kode 02-01-04)	Container	Afhentes af vognmand
23.00	Ikke forbrændingseget	Container	Afliveres på genbrugspladsen i Lemvig
51.00	Glas	Lade til opbevaring	Afliveres på genbrugspladsen i Lemvig
52.06	Heraf PVC	Lade til opbevaring	Afliveres på genbrugspladsen i Lemvig
79.00	Lystofrør	Lade til opbevaring	Afliveres på genbrugspladsen i Lemvig
56.20	Jern og metal	Samles i stak	Afhentes af jernhandler
	Spild olie	Tromler	Ikke på denne ejendom

Driftsforstyrrelser eller uheld

Gylleudslip: Ved håndtering af gylle er der altid en potentiel risiko for forurening.

Risikoen for forurening, hvis gyllepumpen startes utilsigtet, er meget begrænset, da det kun giver problemer, hvis gyllebeholderne er helt fyldt. Der er luftindtag i toppen af overføringsrøret, og det er dermed sikret, at der ikke kan ske tilbageløb.

Risikoen for forurening er forsøgt minimeret ved følgende tiltag:

Udpumpning af gylle fra fortanken til gyllebeholderne sker med elektrisk pumpe uden fjernbetjening, systemet holdes under opsyn, når det er i drift.

Der er ingen pumpe ved tankene til fyldning af gyllevogn. Tømning sker ved hjælp af gyllevognens egen pumpe. Risikoen for uønsket start af overpumpning er derfor minimal.

Ved akut udslip søges strømmen af gylle stoppet, og der dæmmes op mod dræn med halmballer, hvis der er risiko for, at gyllen når disse. Maskinstationen kontaktes for at få en slamsuger og rendegraver til stede.

Ejendommen ligger i et forholdsvis fladt landskab (ca. kote 25), og der er god afstand til nærmeste sø mod sydvest og nærmeste vandløb mod sydvest. Hvis gyllebeholderne springer læk, vil der ikke være stor risiko for at gyllen når sø og vandløb, da der er både vej og afskærmende beplantning omkring.

Strømsvigt: Der kan være risiko for strømsvigt. Ejendommen har nødstrømsanlæg.

Olieudslip: Hvor der håndteres smøre- og dieselolie er der en potentiel risiko for forurening.

Olietankens placering fremgår af bilag 2. Evt. spild af olie opsuges med savsmuld el. lign.

Kemikalieudslip: Der håndteres ikke kemikalier på ejendommen.

2.9. HUSDYRBRUGETS VALG AF BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT) MED HENBLIK PÅ REDUKTION AF AMMONIAKEMISSION

Beregninger, der er foretaget i husdyrgodkendelse.dk, viser at den faktiske ammoniakemission i ansøgt drift er 2.545 kg N/år.

BAT-kravet er 2.554 kg N/år. Det vejledende BAT-niveau er således overholdt med 10 kg N/år.

2.10. EVENTUELLE GRÆNSEOVERSKRIDENDE VIRKNINGER

In- og outputs fra landbrugsproduktionen indgår i et globalt marked. Fra det enkelte landbrug forventes ingen påvirkning, der i sig selv med den ansøgte produktion vil have grænseoverskridende virkninger.

Bilag 3

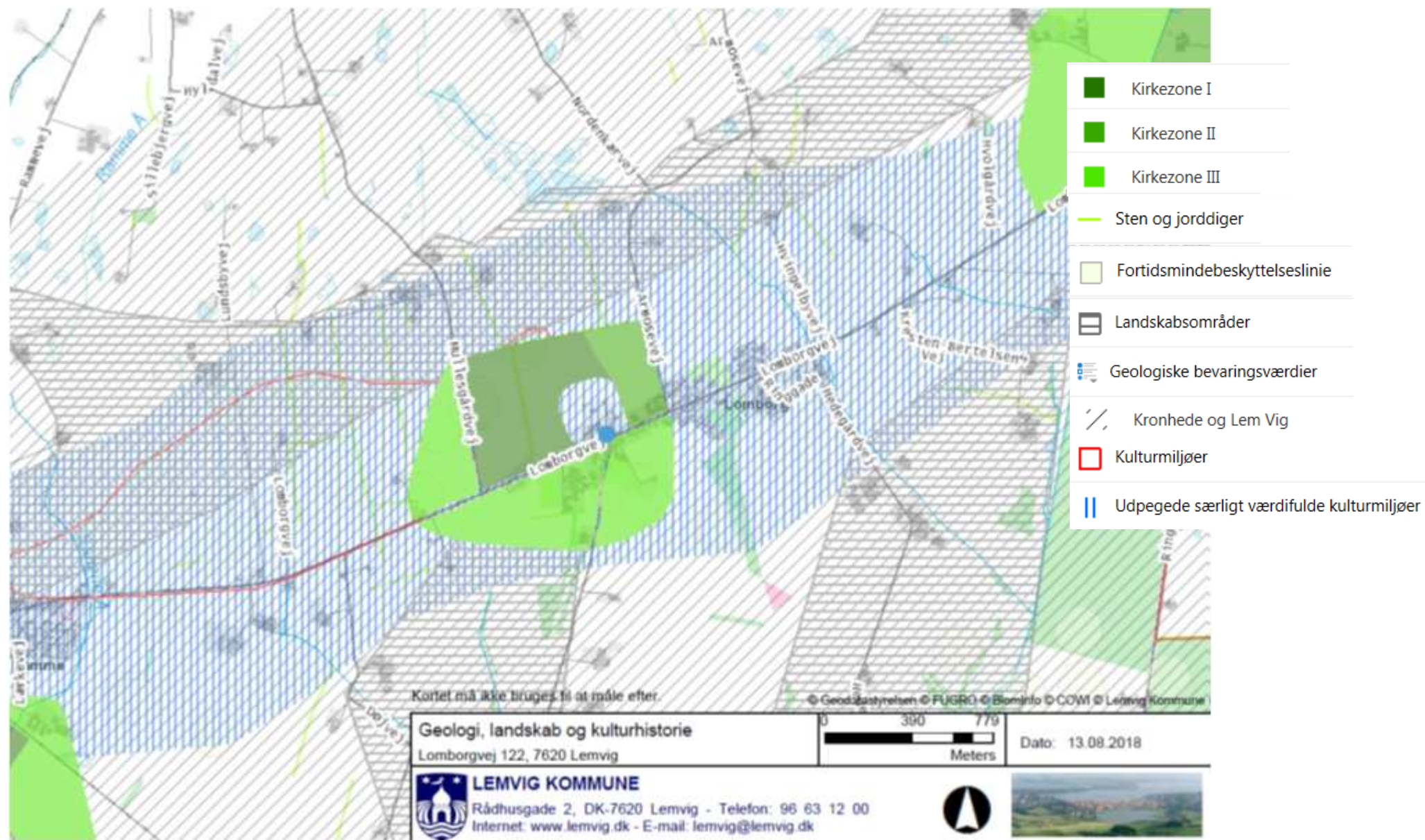

Bilag 4

Bilag 5

Bilag 6

Markeringerne viser beboelser i samlet bebyggelse, hvor lugtbeskyttelsesniveauet ikke overholdes (11 beboelser).

Retningslinier for fluebekæmpelse på og omkring gårde med husdyr

Stuefluen (*Musca domestica*) er den almindeligste flue på gårde med især kvæg- og svin og den kan være yderst generende for både dyr og mennesker – specielt inden døre i vores hjem.

Næst efter stuefluen i hyppighed kommer den blod-sugende stikflue (*Stomoxys calcitrans*), der specielt forekommer på kvæggårde og i besætninger med svin, hvor dyrene går på strøelse. Derudover optræder der på gården flere mindre betydende arter, såsom den lille stueflue (*Fannia canicularis*), som især kan være et problem på og omkring pelsdyrfarme og ved hønsier. Der findes en særlig vejledning for denne flueart og problemstilling, se eventuelt denne. Sidst i denne vejledning findes et særligt afsnit om stuefluer i hønsstalde. Endvidere er også medtaget to fluearter som er til gene og har stor økonomisk betydning for græssende kvæg i sommermåneder; plantagefluen (*Hydrotaea irritans*) og den lille stikflue (*Haematobia irritans*).

Stuefluen og stikfluens overordnede biologi er på flere områder sammenfaldende. Derfor vil beskrivelsen nedenfor primært omhandle stuefluens levevis og kun, hvor de to arter afviger i relation til deres bekæmpelse vil dette blive anført.

Levevis og skade

For at kunne anvise principper for fluebekæmpelse må fluernes levevis kort gennemgås. Når man ved,

Navn:	Stuefluen (<i>Musca domestica</i>) og stikfluen (<i>Stomoxys calcitrans</i>)
Udseende:	Stuefluen er mørkegrå, 8-9 mm og med fire mørke længdestriber på brystets rygside. De lyssky larver, 3-9 mm er hvidlige til grumset gullige, med to mørke ånderør bagtil og et tilspidset hovedparti. Puparierne (kaldes ofte pupper) er brune til rødlige og 5-6 mm. Den voksne flue sidder ofte med hovedet nedad i hvile. Stikfluen, 6-7 mm ligner meget stuefluen, men kendes ved at have en fremadrettet sylformet stiksnabel, vingerne holdes mere adskilt hvorved fluens fremtoning er mere trekantet. Larven (3-9 mm) og puparium (4-5 mm) ligner meget stuefluen. Den voksne flue sidder ofte med hovedet opad i hvile.
Skade:	Stuefluen generer ved at sprede sig fra staldene til naboerne. På bedriften generer den dyrene og skaber et dårligt arbejdsmiljø i stalden. Den kan også være en kilde til spredning af smitte. Stikfluen er først og fremmest til gene, da både hanner og hunner stikker for at suge blod. De kan påvirke mælkeydelse og tilvækst af husdyr.

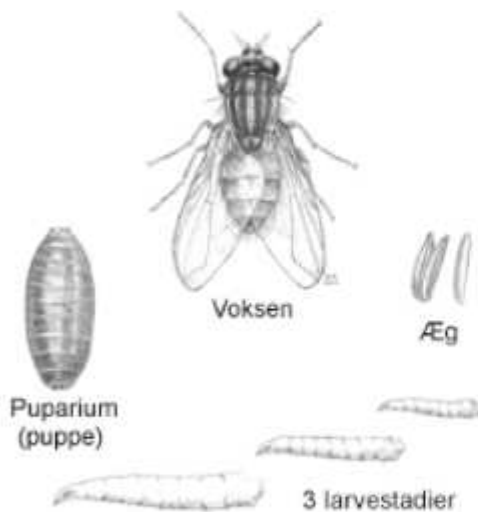

hvordan fluerne udvikles, og hvor de forekommer, kan man bedre bekæmpe dem.

Stuefluer lægger især deres æg i gødning - jo friskere, jo mere tiltrækkende. Gødningen må dog være nogenlunde fast, ellers drukner larverne. Selv gylle (især svinegylle) har ofte et flydelag der er tykt og tørt nok til, at fluelarverne kan overleve. Derimod tyder ikke meget på stuefluen udvikles i gylle beholdere. Stuefluerne yngler navnlig i gødning af svin, høns, kalve og heste, hvorimod ren gødning fra køer syntes mindre egnet.

Udviklingen fra æg og til voksen stueflue tager en til to uger afhængig af temperaturen i gødningen, kortest udviklingstid er ved 30-35 °C. Ved temperaturer over 45 °C dør larver og pupper. I figur 1 ses stuefluens udvikling.

Blot 8-16 timer efter at æggene er lagt klækker de, og små larver kravler ud i den friske gødning. På mindre end en uge vokser de bevægelige, hvide larver sig 10-12 mm store, og herefter forpupper de sig. Dette sker ved at larvens hud trækker sig sammen og danner et hylster - et puparium (populært kaldes disse for pupper). Inde i pupariet dannes efter nogle få dage selve fluens puppe. Det som vi mennesker normalt opdager, er derfor de 5-6 mm

Fig. 1. Stuefluens udvikling. Æggene lægges i gødning, og her lever larverne og vokser sig store, hvorefter de forpupper sig til 5-6 mm lange, tøndeformede puparier. Inde i pupariet forvandles larven til den voksne flue på under en uge. Efter nogle få dage kan hunfluen begynde at lægge æg. Tegninger: K.-M Vagn Jensen.

lange brune til rødlige, tøndeformede og ubevægelige puparier. Ofte ser man flere hundrede puparier ligge i hjørner af bokse eller på fodergangen, hvor nu stuefluelarverne finder egnede forpupningssteder. Puparierne kan ikke som larverne kravle væk hvis forholdene pludselig bliver ugunstige ved f.eks. mangel på ilt eller hvis temperaturen ikke længere er optimal. I puppen, forvandles larven til den voksne flue på under en uge. Når fluerne efterfølgende er brudt ud af deres puparier, parrer de sig, og efter nogle få dage kan hunfluen begynde at lægge æg. Gennemsnitslevetiden for de voksne fluer er sandsynligvis mindre end en uge.

De voksne stuefluer sidder om dagen gerne på svin og kreaturer - se figur 2. De sidder også på de nærmeste skillevægge, stolper eller omkring fodertругet. Skinner solen ind ad vinduerne eller stald døren, sætter fluerne sig gerne i solstrålerne, ligesom de tit sidder på smågrisenes varmelamper, på malkeanlæg og andre varme steder. Jo varmere en hunflue kan få det, jo hurtigere udvikles æggene, og jo flere æg kan den lægge. Derudover har undersøgelser vist, at mange af fluerne kan kurere sig for sygdomme ved at opholde sig ved de høje temperaturer (se nedenfor).

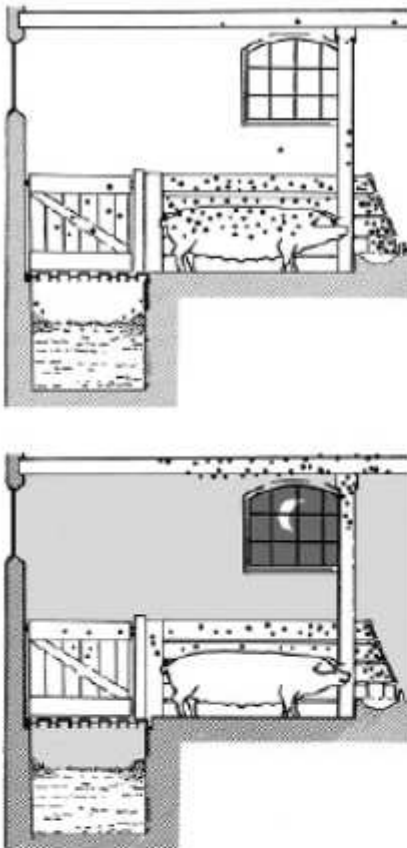
Om natten sidder stuefluerne på vægge og træværk og rør, der afgrænser båsene. Fluerne kan også sidde på stolper og på loftet, hvis det ikke er for højt oppe. Helst sidder de så tæt på dyrene som muligt. Stuefluen lever af husdyrenes foder, men sutter også f.eks. sved, sekreter og mælk, hvor det er muligt. Fluen lever hovedsagelig af sukker, men hunfluen skal have protein for at kunne lægge æg.

Om efteråret stiger den relative luftfugtighed i stalden, når det bliver køligere. Der breder sig da ofte en svampesygdom (flueskimmel) mellem fluerne, og de døde fluer ses siddende på stolper og vægge med benene ud til siderne og snablen suget fast til underlaget. Sygdommen er helt ufarlig for husdyr og mennesker, men kan reducere antallet af fluer kraftigt.

I danske stalde findes foruden stuefluen som nævnt også en anden slags flue, nemlig stikfluen. Denne flue lever i modsætning til stuefluen af at suge blod på dyrene. Stikfluer yngler især i kostalde og i stalde med ungkreaturer, i fugtige rester af kraftfoder, ensilage, halm og gødning. Stikfluen kan som før nævnt også optræde i større antal i svinestalde ved ophobninger af halm og gødning.

Stikfluen ligner stuefluen til forveksling, men kendes fra denne på, at den har en fremadrettet sylformet stiksnabel. Denne stiksnabel kan dog være vanskelig at se for utrænede øjne. Stikfluen synes også mere trekantet end stuefluen pga. vingernes mere spredte stilling. Ofte sidder stikfluerne samlet i loftet

Fig. 2. Skematisk tegning, der viser stuefluernes fordeling i en svinestald om dagen (øverst) og om natten. Fluerne er om dagen koncentreret på svinene, på skillevæggene og over trugene. Om natten er der ingen fluer på dyrene, men stadig mange på den øverste del af stolperne.

over dyrene, hvorfra de bevæger sig ned og suger blod på dyrene. Hvis man er i tvivl er det en god idé at indfange nogle få individer, der så kan inspiceres på nært hold. Her kan stikfluens sylformede stiksnabel tydeligt erkendes.

Forebyggelse og bekæmpelse

Forebyggelse af flueplage kræver først af alt en god gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne. Dette er det primære for at undgå masseforekomst af fluer i stalde, medens de forskellige former for aktiv bekæmpelse hovedsageligt bruges som et supplement, når det af forskellige grunde kan være vanskeligt alene at forebygge. Selv mange moderne stalde er ikke hensigtsmæssigt indrettet med henblik på en nem og effektiv fjernelse af gødning og foderrester. Allerede når nybygninger eller ombygninger planlægges sammen med byggefirmaer, bør disse hensyn til fluer medtages.

God hygiejne indebærer, at man dagligt fjerner rester af gødning og foder nær skillevægge og langs kanter af render til automatiske gødningsanlæg. Den daglige rengøring er af stor vigtighed, således at der ikke finder en ophobning sted af gamle foderrester eller gødning.

Kalvebokse giver ofte en stor produktion af fluer, hvis gødningen ligger mere end en uge. Særlige flueproblemer kan opstå i spaltegulvsstalde for svin. Svinegylle danner altid flydelag, og dette er tykkest og mest flueegnet, hvor der suppleres med strøelse. Selv i slagtesvinestalde med fuldt spaltegulv kan gyllen producere masser af fluer. Uden bygningsmæssige ændringer kan dette reduceres ved konstant omrøring af gyllen eller ved behandling med larvebekæmpende midler – larvicider (herom senere).

Er flueplagen koncentreret til de varme perioder, er det sandsynligt, at møddingen er hovedkilden, med mindre en hastig undersøgelse med en greb og en lygte i svinestierne og kalvebokse viser, at der er mange larver og puparier. Men også flueudvikling på møddingen kan forebygges.

I dag ses sjældent gammeldags stablede møddinger nær gården, men hvor de stadig forefindes kan de udbygges trinvist, således at den friske gødning har så lille overflade og så stor dybde som muligt. Hvis det er praktiske muligt og overdække den friske overflade af møddingen med en tyk presenning, er dette en meget effektiv metode til at forhindre flueudvikling. Presenningen forhindrer gødningsvarmen i at slippe væk, og fluelarver dør som nævnt ved temperaturer over 45 °C.

Udlæggermøddinger kan vanskeligt overdækkes. Har man gødning fra flere stalde eller staldafsnit, bør den mest flydende gødning, for eksempel gødning fra køer, udtages sidst.

Nedenfor er beskrevet forskellige muligheder for aktiv fluebekæmpelse. Hvilken metode der vælges må afhænge af de aktuelle forhold. Er der f.eks. tale om et lokalt flueproblem af kortere varighed, kan dette måske klares med nogle få nedsprøjtninger med et forstøvningsmiddel (aerosol). Er der tale om et generelt flueproblem af længerevarende og årligt tilbagevendende karakter, er en systematisk og forebyggende indsats nødvendig. Det vil her være relevant at tænke i anvendelse af larvicider eller måske biologisk bekæmpelse med udsætning af rovfluer eller snyltehvepse i stalde.

I visse stalde kan der i perioder ses masseforekomst af andre fluer. Især kan der i nogle svinestalde optræde store mængder af de kun 3-4 mm store bananfluer (*Drosophilidae*), som hurtigt opformerer

i stort tal i fugtige foderrester. Som regel kan bekæmpelse foretages ved at fjerne de fugtige foderrester eller om nødvendigt ved brug af larvicider evt. i kombination med aerosoler mod de voksne fluer.

Mekanisk bekæmpelse

Fluefangere med lim, som fluerne klæber fast i, når de lander, er en velkendt metode. Ved placering og valg af type limfælder skal man være opmærksom på, at det kan skabe problemer hvis svaler yngler i stalden, idet de voksne fugle indfanges i limen. Lysfælder der udsender ultraviolet lys er en anden mulighed. Lyset kan komme fra en pære eller fra et lysstofrør der tiltrækker fluerne.

Disse former for mekanisk bekæmpelse kan nogle steder hjælpe med til at reducere antallet af fluer. Men fælles for dem alle er, at de ikke alene kan bekæmpe en flueplage i staldene.

Biologisk bekæmpelse

Ved biologisk bekæmpelse prøver man at udnytte de fjender, som fluerne har i forvejen. I Danmark fungerer biologisk bekæmpelse af fluer i nyere svinstalde med spaltegulv, hvor der rutinemæssigt anvendes rovfluer (*Hydrothaea aenescens*), hvis larver lever som rovdyr på f.eks. stuefluens larver. De voksne rovfluer opholder sig under spaltegulvet og derfor normalt ikke til gene for dyr eller mennesker. I varme perioder, hvor temperaturen kommer op i nærheden af 27-30 °C kan gyllefluen virke generende, da de voksne fluer søger op fra spaltegulvet. Gyllefluer er ikke effektive ved brug på fast gødning. Undersøgelser udført her i landet har vist at en snyltehveps, *Spalangia cameroni* (2-3 mm) kan holde antallet af stuefluer og stikfluer på et acceptabelt lavt niveau i stalde med dybstrøelse. Den opnåede effekt af snyltehvepsen er størst hvis den udsættes tidligt i fluesæsonen (april-maj) og derefter ca. hver 14. dag frem til september/oktober.

Kemisk bekæmpelse - Resistens

Ved brug af kemiske metoder til fluebekæmpelse kan der udvikles resistens (nedartet modstandsdygtighed) over for midlerne. Det er muligt at undgå eller i det mindste at forsinke udviklingen af resistens.

Dette gøres bedst ved 1) at lære at leve med en lille fluebestand i staldene, 2) kun at foretage en kemisk bekæmpelse når det er nødvendigt, 3) ikke at søge en total bekæmpelse med kemiske midler, 4) at anvende de rigtige midler på de rigtige steder og tidspunkter (se nedenfor) og 5) periodevis at undlade kemisk bekæmpelse og 6) at skifte mellem midler med forskellige aktive stoffer.

Kemisk bekæmpelse - Typer af midler

Kemisk bekæmpelse af stuefluen og stikfluen vil ofte indgå i et større bekæmpelsesprogram, hvor også de

sanitære foranstaltninger er medtaget (se ovenfor). Nedenfor gennemgås de forskellige muligheder for kemisk bekæmpelse. Midlerne er som udgangspunkt alle godkendt til formålet af Miljøstyrelsen, efter at deres effektivitet er vurderet af Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet.

Den grundlæggende metode ved kemisk bekæmpelse er brug af larvicider. Disse midler har endnu ikke medført udvikling af resistens. Som supplement kan anvendes smøremidler, plader med granulat, og aerosoler. Man skal være opmærksom på at smøremidler og plader med granulat ikke kan anvendes til bekæmpelse af stikfluer.

Larvicider. Midler som forhindrer larverne i at gennemføre deres udvikling til voksne. Dræbes derfor fluerne allerede i larvestadiet, ses ingen voksne fluer. Midlerne anvendes hvor gødningen ligger i en længere periode, f.eks. i gødningskældre, gyllekæmler med flydelag og i kalvebokse.

Behandlingen foretages på den friske gødning med passende mellemrum i fluesæsonen. Information om behandlingshyppighed mm. kan altid findes i brugsvejledningen for produktet. Ved behandling af møddingen med larvicider skal man primært koncentrere sig om den friske gødning, da fluerne ikke yngler i gødning, der er ældre end 2-3 uger. Behandling af møddingen er kun nødvendig i de perioder af året, hvor temperaturen kommer over 10-15 °C.

Smøremidler og plader med granulat - ædegifte. Smøremidlerne er midler som indeholder gift og sukker, der smøres ud på stolper, forværk, øverst på skillevægge og lignende steder. Anvend kun midlerne, hvor der er mange fluer og stor aktivitet. Midlerne kan også smøres på ophængte papplader, strimler, lister og lignende. Mal i smalle, lodrette striber. Lignende midler kan også købes, hvor fabrikanten allerede har påført giften på plader som så er lige til at hænge op. Sørg altid for, at midlerne holdes udenfor dyrenes og små børns rækkevidde. Rigtigt anvendt giver smøremidler en god fluereduktion, forudsat at man ikke giver fluerne alt for gode muligheder for at formere sig. Dette kan f.eks. gøres ved samtidig, at anvende larvicider. Anvendes smøremidlerne rigtigt, kan udviklingen af resistens undgås eller forsinkes. Som allerede nævnt ovenfor så kan disse midler ikke anvendes mod stikfluer, da disse fluer ikke tiltrækkes af sukker, men kun suger blod.

Aerosoler. Forstøvningsmidlerne har en øjeblikkelig dræbende virkning, men ingen langtidsvirkning. De anvendes f.eks. på særligt varme dage, eller når travlhed i marken har forhindret en effektiv udmugning.

For at sikre sig imod udvikling af resistens, bør midlerne ikke anvendes hyppigere end en gang om

ugen. Det er meget normalt alligevel, at se resistens opstå lokalt på en enkelt gård.

Fluebekæmpelse i hønsestalde

I hønserier hvor fuglene ikke har adgang til at skrabe i gødningslaget/strøelsen og æde pupper og larver, kan der undertiden være voldsomme flueproblemer.

Smøremidler og aerosoler

Kemisk bekæmpelse af de voksne fluer kan i hønsestalde finde sted med smøremidler og aerosoler. Smøremidler kan i burhønserier anvendes på diverse endeflader, men må suppleres med uds্মoring på ikke-absorberende plader, som ophænges i gangene mellem burrækkerne. I nethønserier kan pladerne ophænges f.eks. langs æglægningskasserne, eller der kan smøres direkte udvendigt på disse kasser. Aerosoler kan anvendes, når ventilationen er afbrudt, og bør ikke anvendes hyppigere end én gang om ugen, da man ellers hurtigt vil få resistensproblemer.

Larvebekæmpelse

Larvebekæmpelse vil være den dominerende måde til bekæmpelse af fluer i hønsestalde. I burhønserier kan larverne leve i gødningen, i gylle eller skrabe kanaler og i gødningen på de plader, som sidder under burene og midlertidigt tilbageholder gødningen. Selv såkaldt "vådgødning" er hist og her tør nok til, at fluelarverne kan leve der.

Gødningen på prelpladerne kan skrubes ned udefra, og det må gøres ugentligt i sommerhalvåret. Falder gødningen i en skrabe kanal, skal anlægget aktiveres i løbet af samme uge. Ved våd gylle kan det være nødvendigt at tilføre ekstra vand i begge ender af kanalen. Vil man undgå for megen vandtilsætning, kan man bruge et larvicid enten til opløsning i vand eller som granulat.

Fluer på kvæg ved udbinding

Disse fluer opdeles i stikkende fluer (primær den lille stikflue), der suger blod på kvæg og gør dyrene urolige, og sugende fluer (primær plantagefluen), der besøger sår, yver og øjne. Specielt de sugende fluer kan overføre forskellige sygdomme. De vigtigste af disse fluebårne sygdomme er øjenbetændelse og sommermastitis (fluestik).

Midlerne til beskyttelse af kreaturerne mod disse fluer findes i form af plastic-øremærker imprægneret med insekticid, som spreder sig ud på dyrets overflade. De fleste af disse øremærker kan påsættes ved udbinding, hvis man ønsker at beskytte kreaturerne mod fluer hele sæsonen. Hvis de skal beskytte mod sommermastitis, sættes mærkerne på den sidste uge i juni. Mærkerne skal fjernes, når kvæget kommer på stald af hensyn til fare for resistensudviklingen hos fluerne i stalden.

Der findes også væsker med midler, der kan hældes på ryggen af kreaturerne. Disse midler er effektive i ca. en måned, efter at dyrene er behandlet. De stikkende fluer har vist sig at være særligt følsomme for behandling med insekticid, men også antallet af de andre fluearter falder. Derimod beskytter midlerne ikke mod massive angreb fra kvægmyg (Simuliidae).

Forebyggelse

Udmugning og renholdelse for gødning, foderrester og fugtig halm!

Bekæmpelse

Biologisk bekæmpelse med brug af gyllefluer kan anvendes med stor succes i mange svinestalde med spaltegulve og flydelag. Snyltehvepse kan anvendes, hvor der ophobes fast gødning over en længere periode såsom kalvebokse og større arealer med dybstrøelse

Kemisk bekæmpelse med brug af larvicider kan med held anvendes, hvor der ophobes gødning over en længere periode eller hvor der ophobes utilsigtede mængder af organisk materiale i svært tilgængelige områder

Voksne fluer kan nedsprøjtes ved brug af aerosoler i forbindelse med et ønske om hurtig reduktion af fluer. Bør dog kun anvendes lejlighedsvis

Voksne fluer kan ligeledes bekæmpes med smøremidler eller granulater (ædegifte), der indeholder et lokkemiddel indeholdt gift. Kan anvendes hele året.

En oversigt over alle godkendte bekæmpelsesmidler findes på Miljøstyrelsens hjemmeside:

<http://mst.dk/virksomhed-myndighed/bekaempelsesmidler/>

Det kan være vanskeligt, at få alle relevante midler vist med de enkelte søgekriterier. Det skulle dog være muligt at få de fleste frem i søgerubrikken "anvendelse" og her f.eks. søge på "stalde". Alternativt prøv at søg på "fluer" eller "fluelarver".

Fortegnelse over de forskellige tilladte aktivstoffer i Danmark, der må benyttes til bekæmpelse af fluer på husdyrbesætninger.

Type og aktivstof	Kommentarer
Larvebekæmpelsesmidler	Forebygger ved at stoppe larvernes udvikling til voksne fluer
<i>Aktivstof</i>	Velegnede til rutinemæssig brug på steder, hvor det er vanskeligt at fjerne gødning
Cyromazin	
Diflubenzuron	
Triflumuron	
Smøremidler - ædegifte	Sukkerholdige ædegifte til voksne fluer
<i>Aktivstof</i>	Langtidsvirkende
Thiamethoxam	Lav risiko for resistens
Spinosad	Velegnet til løbende bekæmpelse af voksne fluer gennem hele fluesæsonen
Imidacloprid	
Azamethiphos	
Forstøvningsmidler	Kontaktgifte mod voksne fluer
<i>Aktivstof</i>	Nedbrydes hurtigt
Pyrethrin I og II	Lavrisiko for resistens
	Velegnede til at løse et akut opstået flueproblem på gården
Sprøjtemidler	Ingen godkendte midler til brug i stalde Langtidsvirkende kontaktgifte mod voksne fluer.
	Nedbrydes langsomt
	Høj risiko for resistens

4. juni 2014

FORSKRIFT FOR OPBEVARING AF FLYDENDE FARLIGT AFFALD OG RÅVARER

Baggrund

Flydende farligt affald, færdigvarer og råvarer skal opbevares miljømæssig forsvarligt for at undgå forurening af omgivelserne.

Virksomheder der er miljøgodkendte, autobran-
chen og oplag af olie i henhold til olietanksbø-
kondtgørelsen, har regler for denne opbevaring.
Alle andre typer af virksomheder, har ingen sær-
skilte regler for denne type opbevaring. Disse
virksomheder reguleres af denne forskrift.

Forskriften omfatter:

- Opbevaring af flydende råvarer og færdigvarer i brudt emballage.
- Opbevaring af flydende affald.
- Produkter og affald hvorfra olie og kemikalier kan flyde ud af, f. eks kasserede oliefiltre og akkumulatorer, or ligelødes omfattet af forskriften.

Råvarer og færdigvarer i ubrudt emballage skal generelt placeres, så de er beskyttet imod påkørsel og anden påvirkning, som kan medføre brud på emballagen. Tilsynsmyndigheden afgør, om opbevaringen af ubrudt emballage er forsvarlig.

Indholdsfortegnelse

Baggrund	2
Bestemmelser	4
Opbevaring	7
Indønders opbevaring	4
Udønders opbevaring	4
Midlertidig oplag	5
Brand- og riskoforhold	5
Giftige forhold	5
Akut forurening	5
Grundlag og gyldighed	6
Grundlag	6
Gyldighedsområde	6
Overtrædelse	6
Klagorot	6
Dispensation	6
Ikræfttrædelse	7

Blanket 047, revision 2, godkendt af kommunalbestyrelsen 25-01-2012

Opbevaring

Opbevaringen skal forogå miljømæssig forsvarligt i tætte beholdere øgnet til formålet. Det kan være dunke, ståltromler, spændelågsfado, miljøcontainere, tanke, palletanko og lignende.

Opbevaringen skal forogå i overjordiske beholdere. Hvis man ønsker en opbevaring i nedgravede beholdere, skal der søges om tilladelse til dette ved Lønvig Kommune.

Indendørs opbevaring

Ved indendørs opbevaring skal gulvot være tæt og uden afløb. Oplaget skal være placeret på en sådan måde, at et øventuelt spild ikke kan løbe ud af døre og porte eller ud af en utæt sokkel eller lignende. Det skal sikres, at et øventuelt spild kan opsamløs indendørs.

Anvendes der spildbakke eller opkant omkring oplaget, skal dette indrettes således, at indholdet fra den største beholder kan tilbageholdes.

Udendørs opbevaring

Ved udendørs oplagring skal oplaget placeres i en indrettet plads til formålet. Pladsen skal være under tag, således regnvand og sne ikke kan trænge ind. Bundon skal være tæt og uden afløb, således at indholdet af den største beholder kan tilbageholdes i pladsen.

Man skal være opmærksom på, at der i de fleste tilfælde skal søges om byggetilladelse og en brandteknisk tilladelse ved Lønvig Kommunes Byggoafdeling, forinden en sådan plads etableres.

Midlertidig oplag

Ved forskellige arrangementer, sportslige m.m. og på byggpladser, kan det være nødvendigt at etablere et midlertidigt oplag af flydende farligt affald eller råvarer. Mindre oplag af tromler og dunke skal stå på spildbakke eller andet, der gør, at et eventuelt spild kan opsamløs og ikke løber i jorden. Når området forlades, skal oplaget være aflåst. Dette for at sikre, at uvedkommende ikke kan forårsage forurening.

Brand- og risikoforhold

Der gælder en række regler for anmeldelse af oplag og anlæg af brandfarlige væsker og kemikalier.

I sådanne tilfælde kan Lønvig Kommunes brandmyndighed kontaktes for vejledning og eventuel ansøgning om tilladelse.

Giftige kemikalier

Giftige kemikalier skal opbevares i den oprindelige emballage under lås, utilgængeligt for børn. Giftige kemikalier må ikke opbevares sammen med løvnedsmidler, lægemidler eller lignende.

Akut forurening

Ved akut fare for forurening, ved spild på jord eller udledning til kloakken, skal alarmcentralen kontaktes på telefon 112.

Den der forårsager forureningen er ansvarlig for, at uheldet anmeldes til Lønvig Kommunes miljøafdeling.

Grundlag

Forskriften er udarbejdet i henhold til § 18 i bekendtgørelse om miljøregulering af visse aktiviteter nr. 1517 af 14. december 2006.

Gyldighedsområde

Forskriften omfatter alle typer af flydende råvarer, færdigvarer og affald, der er klassificeret som farligt affald i bilag 4 i miljøministeriets bekendtgørelse om affald nr. 224 af 7. marts 2011.

Overtrædelse

Overtrædelse af opbevaringsreglerne i denne forskrift kan straffes med bøde.

Klageret

Afgørelser efter denne forskrift kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Dispensation

Hvis særlige forhold taler for det, kan Miljøafdelingen ved Lønvig Kommune dispensere fra reglerne efter særskilt ansøgning.

Forskriftens regler er ikke til hindre for, at Miljøafdelingen ved Lønvig Kommune kan stille krav om yderligere forureningsbegrænsende foranstaltninger, hvis det viser sig påkrævet.

§ §

§ §

§ §

Ikrafttrædelse

Forskriften er vedtaget af Kommunalbestyrelsen den 25. januar 2012 og træder i kraft den 26. januar 2012.

Kontakt oplysninger:

Lønvig Kommune
Natur & Miljøafdeling
Rådhusgade 2
7620 Lønvig
Email: lønvig@lønvig.dk

Bilag 9

Kortudsnit fra www.husdyrgodkendelse.dk skema 206 362 med ammoniakberegningsspunkter og beskyttet natur.